

KINNITATUD
Tõrva lasteaia Mõmmik
Direktor kk.nr.2/1-2 /20.01.2016a./

TÕRVA LASTEAED MÕMMIK

ÕPPEKAVA

KINNITATUD 20.JAANUAR 2016.A.

SISUKORD

SISUKORD.....	2
1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA	3
2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID.....	4
3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED	5
4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS.....	6
5. ÕPPE- JA KASVATUSVALDKONDADE EESMÄRGID JA SISU.	8
6. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL	13
6.1. Üldoskused.....	13
6.2 Kahe-aastased lapsed.....	19
6.3 Kolme-aastased lapsed	23
6.4 Nelja-aastased lapsed.....	28
6.5 Viie-aastased lapsed	33
6.6 Kuue-aastased lapsed.....	39
6.7 Seitsmeaastased lapsed	44
7. ERIVAJADUSTEGA LASTEGA TEHTAV TÖÖ	51
8. LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED	54
9. KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA	56
10. KOOLIVALMIDUSE SAAVUTAMINE JA KOOSTÖÖ KOOLIGA ..	57
11. ÕPPEKAVA UUENDAMISE KORD	59
12. KASUTATUD KIRJANDUS.....	60
<i>Lisa 1</i>	<i>62</i>
<i>Lisa 2</i>	<i>63</i>
<i>Lisa 3</i>	<i>64</i>
<i>Lisa 4</i>	<i>67</i>
<i>Lisa 5</i>	<i>68</i>
<i>Lisa 6</i>	<i>69</i>
<i>Lisa 7</i>	<i>71</i>
<i>Lisa 8</i>	<i>73</i>
<i>Lisa 9</i>	<i>75</i>
<i>Lisa 10</i>	<i>76</i>

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

Tõrva lasteaia Mõmmik (edaspidi Lasteaed) on Tõrva linna omandis olev koolieast nooremate laste hoidu ja alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus. Lasteaed avati 20.oktoobril 1975. a..

Tegutsemise aluseks on Tõrva lasteaia Mõmmik põhimäärus.

Lapse lasteaeda vastuvõtu aluseks on Tõrva linna lasteaedadesse laste vastuvõtmise, lasteaia koha kasutamise ja sealt väljaarvamise kord.

Lasteaiamaksu arvestuse ja maksmise aluseks on Tõrva linna lasteaiamaksu tasumise kord ja määrad.

Asutusel on arengukava.

Õppe-ja kasvatusprotsess toimub Tõrva lasteaias Mõmmik eesti keeles

Lasteaia rühmad on järgnevad:

- 6 rühma millest vähemalt üks on sõimerühma (1,5-3-aastased lapsed);

Rühma laste arvu määramisel lähtutakse Koolieelse Lasteasutuse Seadusest ja Tõrva Linnavalitsuse vastavasisulisest määrusest.

Lasteaia eripära:

- 1) arendava ja toetava õpikeskkonna loomisel kasutada erinevaid metoodikaid ja kaasaegseid õppevahendeid;
- 2) Hea Alguse” metoodika põhimõtete rakendamises
- 3) õues-, ja avastusõppe metoodika rakendamises
- 4) omakultuuri järjepidevuse kandmises
- 5) süvendatud loovtegevustes, mis on tihedalt seotud õppe- ja kasvatusgevuste kõikide valdkondadega.

Nimetatud tegevussuundade rakendamisel on oluline:

- Igakülgne koostöö – lasteaiasisene meeskonnatöö, mis toimiks kogu personali vahel, koostöö peredega, väljaspool lasteaeda koostöö vastavate ühenduste, huvigruppide ja erialaliitudega.
- Kaasaegne koolitus – lasteaiasisene koolitus, kus pedagoogid ja teised töötajad saavad vahetada kogemusi ja praktilisi nõuandeid, koolitus väljaspool maja, et olla kursis kaasaegsete uurimuste ja lähenemistega lapse kasvukeskkonna ja seda mõjutavate tegurite suhtes.
- Õppe- ja kasvatusgevuse süsteemsus ja vastavate tugisüsteemide toetus.

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

LASTEAIA ÕPPE-JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIEESMÄRK ON:

Lapse isiksust ja individuaalsust väärtustades, anda talle teadmised ja oskused, mis loovad eeldused õppimiseks ja toimetulekuks elus.

Selleks on vaja:

- 1) luua lapsele arengut soodustav keskkond, tagada turvatunne ja eduelamused ning toetada lapse loomulikku huvi hankida teadmisi ja saada kogemusi ümbritseva elu, looduse ja ühiskonna nähtuste kohta ;
- 2) soodustada lapse kasvamist aktiivseks vastutus-, otsustus- ja valikuvõimeliseks, oma otsustele ja tunnustatud käitumisharjumistele vastavalt käituvaks ning vajadusel oma käitumist korrigeerivaks, teiste suhtes avatuks, teisi arvestavaks, tundlikuks, koostöövalmis inimeseks;
- 3) toetada last ümbritseva maailma mõistmisel ja tervikliku maailmatunnetuse kujunemisel;
- 4) laste arengut toetab lasteasutuse personali ja lastevanemate koostöö

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted tulenevad õppe - ja kasvatustegevuse eesmärkidest ja on arendava tegevuse aluseks lasteaia ias.

- 1) Lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali kasutamine
 - 2) Lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine.
 - 3) Lapse loovuse toetamine
 - 4) Mängu kaudu õppimine
 - 5) Humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine
 - 6) Lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine
 - 7) Lapsele turvatunde ja eduelamuse tagamine
 - 8) Üldõpetusliku tööviisi rakendamine
 - 9) Kodu ja lasteasutuse koostöö
 - 10) Eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripära arvestamine
- Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu ja harjutamise kaudu.
 - Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse lapse eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervist. Pedagoogid on lapse arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.
 - Laps on õppe- ja kasvatustöös aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuse kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.
 - Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:
 1. Kavandada oma tegevust, teha valikuid;
 2. Seostada uusi kogemusi varasemate teadmistega
 3. Kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
 4. Arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
 5. Hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
 6. Tunda rõõmu õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

Käesolevas punktis esitatakse Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse korraldus nii sisulisest kui ajalisest aspektist lähtuvalt.

1. Õppeaasta

Lasteaia õppeaasta algab 01. septembril ja lõpeb 31. augustil.

Aktiivne õppe-periood 4-7 aastastele lastele jääb vahemikku 15.september kuni 15. mai, sõime-ja 3-aastaste laste rühmas 01.oktoober kuni 15. mai.

Nimetatud perioodil on pedagoogide kavandatud õppe-kasvatustegevusi rühmade tegevuskavades planeeritud soovitavalt ajaliselt järgnevalt:

2. Õppe- ja kasvatustegevuse alused

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevus lähtub Alushariduse õppekavast, mille alusel on koostatud lasteaia õppekava .

Vastavalt õppekavale toimub õppe- ja kasvatustegevus lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevate teemade kaudu.

Teemade planeerimine lasteaias tugineb aastaringile looduses ja rahvakalendri tähtpäevadele.

Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias jaotub kuueks põhivaldkonnaks, kus õpetaja planeerib ja viib integreeritult läbi erinevaid tegevusi.

- I Mina ja keskkond**
- II Keel ja kõne**
- III Matemaatika**
- IV Kunst**
- V Muusika**
- VI Liikumine**

Tegevuse planeerimisel arvestab õpetaja lapse vanuse ja arenguliste iseärasustega.

Nimetatud perioodil on pedagoogide kavandatud õppe-kasvatustegevusi rühmade tegevuskavades planeeritud soovitavalt ajaliselt järgnevalt:

	Kuni 3.a	3-4a.	4-5a.	5-6a.	6.7a.
Pedagoogide kavandatud õppe- ja kasvatustegevused	Kavandatud tegevuse pikkus 10 -15 minutit	Kavandatud tegevuse pikkus 15-20 minutit	Kavandatud tegevuse pikkus 20-25 minutit	Kavandatud tegevuse pikkus 25-30 minutit	Kavandatud tegevuse pikkus 30-35 minutit
Tegevuste arv nädalas kokku	Kuni 2 tundi ja 30 minutit	Kuni 3 tundi ja 20 minutit	Kuni 5tundi	Kuni 7 tundi ja 30 minutit	Kuni 10tundi ja 50 minutit
Tegevuste aeg keskmiselt päevas	10-30 minutit	30-40 minutit	40-50 minutit	50 min. kuni 1t 30 min.	1t. 45 min. kuni 2t.10min.

Vähemalt kord nädalas viiakse liikumistegevused kõikidele vanusegruppidele läbi õues.

Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi. Päevakavas vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Päevakava kirjutatakse rühma õppeaasta tegevuskavasse. Päevakavas võib õpetaja teha mõistlikke muutusi laste vajadusi ja arengut arvestades, ning järgides päevakava.(vt. lisa.1)

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevust toetavad läbiviidavad üritused nii rühma kui asutuse tasandil. Õppeaasta ürituste plaan lisatakse lasteaia aasta tegevuskavale, rühmades läbiviidavad üritused on esitatud rühma tegevuskavas. Õppe- ja kasvatustegevuse järjepidevust toetavad lasteaia traditsioonilised üritused (Lisa 2). Ürituste planeerimisel ja läbiviimisel lähtutakse lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetest, vanemate, laste, personali ja kohaliku omavalitsuse ettepanekutest.

3. Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse planeerimine, analüüs ja hinnang

Lasteaia õppe- ja kasvatustöö planeerimisel lähtutakse lasteaia õppekavast ja õppeaasta ajalisest korraldusest.

Igal õppeaastal püstitatakse õppe- ja kasvatustegevusele eesmärgid, mis tulenevad hinnangust eelmise õppeaasta tegevusele. Planeeritud eesmärgid ja vastavad tegevused kajastuvad lasteaia aasta tegevuskavas. Lasteaia-aastal on üldteema, millest lähtuvalt on koostatud maja tegevuskava Töö ja eesmärkide täitmise põhjalik analüüsimine ja hinnangu andmine toimub õppeaasta lõpul pedagoogilises nõukogus. Analüüsist tulenevalt tehakse ettepanekud järgmise õppeaasta tegevussuundade ja eesmärkide osas.

4. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse planeerimine, analüüs ja hinnang

Lähtudes Alushariduse õppekavast, lasteaia õppekavast ja eelmise aasta töö analüüsist koostavad rühmaõpetajad igal aastal rühma tegevuskava. Dokumendi koostamisel arvestavad õpetajad laste vanust ja individuaalseid iseärasusi. Tegevuskava esitatakse vähemalt nädal enne uue õppeaasta algust.

Vastavalt rühma tegevuskavale planeerib rühmaõpetaja tegevusi nädala või kuu kaupa. Nädala / kuu plaan vormistatakse asutuses koos välja töötatud blanketile ning esitatakse direktorile üle vaatamiseks iga ku u 25-ndaks kuupäevaks.

Planeerimine on eesmärgipõhine - läbiviidud tegevused ja analüüs fikseeritakse rühmapäevikus, mis täidetakse vastavalt kehtestatud korrale. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse täitmist ja tegevuskava realiseerumist analüüsitakse rühmavestluse käigus üks kord aastas mais . Juunis esitavad õpetajad kokkuvõtte rühma õppe- ja kasvatustegevusest, hinnangu oma tööle ja ettepanekud õppe ja kasvatustegevuse täiendamiseks nii rühma kui asutuse tasandi

5. ÕPPE- JA KASVATUSVALDKONDADE EESMÄRGID JA SISU.

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevus jaotub vastavalt Alushariduse õppekavale kuueks valdkonnaks:

- I Mina ja keskkond**
- II Keel ja kõne**
- III Matemaatika**
- IV Kunst**
- V Muusika**
- VI Liikumine**

Alljärgnevalt esitatakse valdkondade üldeesmärgid ning õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimise põhimõtted igas valdkonnas.

I MINA JA KESKKOND

Valdkonna „Mina ja keskkond” eesmärgid on, et laps:

- 1) Mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) Saab ettekujutuse oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) Väärtustab nii eesti kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnateadlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.
- 7) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- 8) järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;

Valdkonna „Mina ja keskkond” sisu jaguneb järgmiselt:

- 1) **Sotsiaalne keskkond:** mina, minu perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad ja kombad, teised rahvused Eestis, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) **Tehiskeskkond:** ehitised, kodumasinad, jäätmed, ühissõidukid, jalakäija ohutu liikumine, turvavarustus;
- 3) **Looduskeskkond:** kodukoha loodus, loodusvaatlused, muutused looduses, elukeskkond ja selle mõju tervisele, inimese mõju loodusele.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

- 1) Valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast, mis hõlmab sotsiaalset-, loodus- ja tehiskeskkonda, sh tervise ja liikluskasvatust. (**Koduloolisuse printsiip**)
- 2) Õhutatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima, kogema mängu ja igapäevategevuste kaudu, võimaldades tal ümbritsevat tajuda läbi erinevate meelte ja aistingute: vaadelda, nuusutada ning maitsta, kompida ja kuulata.
 - Emotsionaalne kontakt keskkonnaga toetab lapse omaalgatust, huvi, individuaalsust ja tegustemistahet.
 - Last tuleb **suunata märkama loodust** enda ümber ning suhtuma

loodusesse austavalt.

- Last suunatakse märkama kaaslasti ning suhtuma inimeste erinevustesse sallivalt
- Olulised tegevused on vaatlemine, võrdlemine, rühmitamine, seostamine, järeldamine, küsimine ja küsimustele vastuste otsimine
- Tähtis on **vahetu tajumine**, selle kirjeldamine ning vaadeldu kujundlik väljendamine.

Teadmisi omandatakse tegutsedes.

- Luuakse sotsiaalseks suhtlemiseks soodne keskkond (abivalmidus, kaastunne, sõbralikkus mängus ja töös)
- Luuakse olukordi rahvakommete omandamiseks.

3) **Lõimitakse erinevaid tegevusi** : võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust.

- **Eduelamusi** pakkudes kujuneb lapsel positiivne suhtumine iseendasse ja teistesse ning salliv suhtumine endast erinevatesse (eri rahvusest ja erivajadustega kaaslasted)
- **Üldõpetuslikku tööviisi** rakendades ärgitatakse last märkama ilu ümbritsevas elus, inimeste töös ja käitumises ning toetatakse lapse soovi ise oma käitumisega kasu tuua.

4) Õhutatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm. Märkatu kohta küsimusi esitama (probleeme püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ning märgatust ning kogetust järeldusi tegema:

- **Üldinimlike väärtuste kujunemine ning terviseõpetus**
 - Rühma personal loob tingimused lauakommete ning tervislike eluviiside õppimiseks läbi enda ja ka teiste laste eeskuju.
 - väärtustatakse laste toiduvalikuid ning antakse võimalus harjuda uute maitsetega
- 5) Suunatakse last vahendeid ja materjale säästlikult kasutama ning hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

II KEEL JA KÕNE

Õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) Tuleb toime igapäevases suhtluses;
- 2) Kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) Tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna „Keel ja kõne” sisu on:

- 1) Keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) Lugemine, kirjutamine ja lastekirjandus.

Õppe-ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

- 1) Lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme, lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) Peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõigis tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõneleda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;

- 3) Suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi ning lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) Õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi seostatult mängude ja igapäevategevustega (nt. nimekirjade koostamine, joonistustele pealkirja kirjutamine, kirja kirjutamine täiskasvanu abiga)

III MATEMAATIKA

Matemaatikaõpetuse eesmärgid, sisu ja korraldus:

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe – kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuse põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ning kirjeldab ja järjestab oma päevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) suudab kirjeldada ümbritsevat ruumi kujundimõistete abil;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Matemaatika sisu on:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

- 1) innustatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama ning selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemetes erinevusi ja sarnasusi ning oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ning kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäeva toimingud matemaatikaga, ergutades sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistusteni jõudmist ja mõistete kujundamist erinevates objektides sarnaste ja erinevate tunnuste ning omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

IV KUNST

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid objekte ja sündmusi ning oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatlleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ning tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja –võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatlleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna “Kunst” sisu on:

- 1) Kujutamine ja väljendamine: mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) Kujundamine: objektile vormi, kuju ja esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest ja kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada oma maailmanägemust;
- 2) suunatakse last jälgima kaaslasti päeva jooksul vabas või konkreetses tegevuses, vaatlema ümbritsevat looduses ja tehiskeskkonnas, väljasõidul ettevõttesse või farmidesse ning kasutama saadud tähelepanekuid voolides, joonistades, maalides ja meisterdades;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks tema isikupärane väljendusviis;
- 6) korraldatakse kunstitegevusi ka õues ning kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule kui ka liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) innustatakse last tehtut analüüsima ja arutlema, mis kujutas ta esemeid, nähtust just sellisel viisil, mis materjale ja tehnikaid ta kasutas ning kuidas tööga rahule jäi.

Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujunemisel aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

V MUUSIKA

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna “Muusika” sisu on;

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine
- 4) pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaline tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamustele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades, nagu “Keel ja kõne”, “Kunst” jne; muusika on igapäevaelu osa nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-

- rütmiline liikumine, mängud, tantsud;
- 6) muusikapalade (laulude, muusika kuulamise palade, tantsude ja mängude, pillilugude) valikul arvestatakse laste huve ning eakohasust.

VI LIIKUMINE

Õppe- kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna “Liikumine” sisu on

- 1) liikumisalased üldteadmised;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ja korraldades :

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liikumisvõimalused, liigutuoskused ja –omadused (osavus, vastupidavus, jõud, kiirus, painduvus) kujunevad ja arenevad tegevusi regulaarselt korrates;
- 2) Rikastatakse lapse liikumis- ja tegustemisvõimalusi sportlik- arenduslike liikumisviisidega, nt. Jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) Peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: kui kehalisi harjutusi tehakse korrapäraselt, kujunevad positiivsed isikuomadused;
- 4) Ergutatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslasi arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema ning mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) Arendatakse põhiliikumisi, koordineerimist, rühti, tasakaalu, liikumisvõimet ja peenmotoorikat (täpsust, näo – ja sõrmelihaste kontrollimise oskust) ning antakse tagasisidet.

6. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL

Järgnevalt esitatakse lähtuvalt Lasteaia vanuselisest koosseisust laste arengu eeldatavad tulemused.

6.1. Üldoskused

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe-ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade eesmärke lõimides.

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- mänguoskused;
- tunnetus- ja õpioskused;
- sotsiaalsed oskused;
- enesekohased oskused.

Eesmärgid ehk 1,5-2 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused

Mänguoskused:

- Laps tunneb mängust rõõmu ja on suuteline mõnda aega mängule keskenduma;
- oskab sihipäraselt mängida ühe või enama mänguasjaga;
- sobitab erinevaid esemeid, materjale ja tajub nende vahelisi suhteid;
- mängib teiste lastega kõrvuti rollivahetusega lihtsamaid igapäevaelulisi situatsioone ja tegevusi kajastavaid mängu;
- saab hakkama lükkimis- ja toppimismängudega;
- lahendab 2 – 3 osalisi piltmõistatusi;
- on suuteline sorteerima, täitma ja tühjendama, peitma ja otsima, eseme saamiseks takistusi ületama;
- oskab ehitusmängus laduda klotse üksteise peale ja kõrvale.

Tunnetus- ja õpioskused:

- Laps saab aru täiskasvanu lihtsamast kõnest ja reageerib sellele;
- tunneb huvi raamatute vastu ning mõistab väga lihtsaid realistlikke jutukehi, mis seostuvad tema enda kogemustega;
- kasutab väljendamiseks sõnu ja mitteverbaalseid suhtlusvahendeid (nt osutamine, miimika); - jälgib ümbritsevaid objekte (k.a tegevused) ja uurib sihikindlalt erinevaid asju;
- hangib ümbritsevast aktiivselt informatsiooni ja loob selle hankimiseks ise uusi võimalusi;
- keskendub lühiajaliselt ühele tegevusele, silmatorkavale stiimulile või omadusele, sõnalise juhendamise ja suunamise korral on suuteline olema püsivam;
- tegutseb teistega kõrvuti ja osaleb ühistevõttes vahelduvas vormis;
- loob tegevuse kaudu seoseid kõnega, sõnad ja objektid saavad lapse jaoks sümboli tähenduse;
- oskab rühmitada esemeid ühe nähtava omaduse järgi;
- oskab kasutada omandatud teadmisi, seoseid ja tegevusi sarnastes olukordades ja ülesannetes;
- õpib märkama erinevusi ja sarnasusi;
- tajub keskkonna ja enda tegevuse mõju lihtsamate toimingute, nähtuste korral;
- lahendab lihtsamaid ülesandeid kaemuslik-praktilisel teel.

Sotsiaalsed oskused:

- Laps oskab reageerida vastavalt situatsioonile ja ümbritsevate inimeste käitumisele;
- mõistab selgelt väljendatud keeldu;

- hakkab teadvustama ennast, oskab kasutada osaliselt minavormi, proovib ennast kehtestada ning oskab keelduda/nõustuda kasutades ka sõnu ei/ja;
- üritab aru saada teiste inimeste tunnetest ja seisukohtadest, kuid tema tajud on veel enesekeskseid;
- tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid, otsib nendega kontakti, kuid mängib valdavalt üksi;
- toetub võõrastega suheldes ja enesekindluse saavutamiseks tuttavale täiskasvanule;
- ilmutab abivalmidust (nt tal on hea meel, kui paluda tal midagi tuua või ära viia);
- õpib täiskasvanu korraldusel täitma lihtsamaid rühmareegleid.

Enesekohased oskused:

- Riietumisel saab laps iseseisvalt hakkama lihtsamate riideesemete (nt püksid) ja jalatsite ära võtmisega;
- väljendab tugevaid emotsioone (nt rõõm, kurb), mis vahelduvad kiiresti;
- isetegemise soov on suur ning laps tunneb rõõmu ja rahulolu uute kordaminekute üle;
- tunneb end ära peeglist kui ka hiljuti tehtud piltidelt;
- juhindub käitumisel eeskujust;
- oskab süüa ja juua valdavalt iseseisvalt;
- annab märku, kui soovib potile;
- ootab oma tegutsemisele lihtsamat tagasisidet;
- hindab oma suutlikkust ja oskusi paremaks, kui need on.

2 - 3-aastase lapse arengu eeldatavad tulemused

Mänguoskused :

- Laps suudab osaleda väikese grupi ühistegevuses vähemalt 10 minutit;
- on suuteline iseseisvalt oma aega sisustama järjest vähemalt 10 minutit;
- kasutab tegutsemisel konkreetsete asjade kõrval ka neid kujutavaid sümboleid, asendab esemeid;
- on suuteline mängima lühiajaliselt koosmängu ja juhinduma lihtsamast reeglist;
- kordab ja jälgendab varasemaid kogemusi ning mälupilte nii konstruktiivses mängus kui lihtsamas rollimängus;
- tunneb huvi väga erinevate mängude vastu ja tal on suur huvi omandada uusi kogemusi, oskusi.

Tunnetus- ja õpioskused:

- Laps hangib uusi muljeid ja kogemusi, avastab uusi asju ja põhjuslikke seoseid;
- loob ja säilitab tegevusmotivatsiooni, planeerib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga;
- klassifitseerib ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi;
- võrdlemise teel leiab objektide lihtsamad erinevused ja sarnasused ning nendevahelised seosed;
- omandab uusi seoseid, mõisteid, oskusi ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ja mudelilt õppimise kaudu;
- kasutab omandatud teadmisi ja oskusi sarnases situatsioonis ja kontekstis;
- suhtleb peamiselt kõne vahendusel tegevuslik-situatiivses vormis;
- tegutseb kontakti loomise ja säilitamise eesmärgil sihipäraselt;
- algatab vestlust ja osaleb dialoogis; tajub, mida teised teavad ja mis on neile uus;
- reguleerib ja planeerib osaliselt oma käitumist ja tegutsemist iseendale suunatud kõne vahendusel;
- on suuteline täitma kahekordse korralduse (nt palun võta pall ja pane see kasti sisse);
- mõtlemine toetub kaemuslik-praktilisele tegevusele;
- mõistab lihtsamaid lugusid ja on suuteline ettelugemist kuulama;
- suudab kujutlusvõime arengule ja oma kogemusele toetudes eristada lihtsamaid realistlikke sündmusi väljamõeldutest.

Sotsiaalsed oskused:

- Laps saab aru, et erinevatel inimestel võivad olla temast erinevad tunded ja arusaamad;
- jagab mõnikord oma asju teistega, valdavalt on omandihoidja; - loob sõprussuhteid ja on huvitatud mängukaaslase tähelepanust;
- oskab lihtsamal olukorras ja kogemusele toetudes ohtu näha või aimata;
- oskab lohutada, emmata, rõõmu valmistada, abistada;
- hea kasvatuse olemasolul ja eeskujule toetudes oskab laps järgida enim levinud häid kombeid ja lihtsamaid sotsiaalseid reegleid.

Enesekohased oskused :

- Laps einestab ja riietub valdavalt iseseisvalt;
- läheb iseseisvalt või küsib potile;
- teostab lihtsamat pesemist (nt käte- ja näopesu) iseseisvalt;
- väljendab selgelt oma arvamust, emotsiooni, oma mina
- täiskasvanu meeldetuletusel seab asjad korda;
- täidab igapäevaelulist rutiini;
- on mähkmevaba;
- teab, kus asuvad jalatsiteriulis tema jalatsid, oskab neid sealt võtta ja tagasi panna.

Eesmärgid ehk 3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused

Mänguoskused:

- laps saab aru mängu sisust
- laps oskab kasutada mängudes vahendeid ise ja täiskasvanu abiga
- laps tunneb huvi mängu ja ühiste tegevuste vastu (Tunneb mängust rõõmu)
- laps rakendab mängudes oma teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast
- laps oskab võtta omale rollimängus rolli täiskasvanu abiga
- laps suudab mängule keskenduda 20 minuti

Tunnetus- ja õpioskused:

- laps oskab tegutseda suulise juhendamise järgi
- laps omandab uusi teadmisi kujutluste, kõne, praktiliste olukordade ja kogetud emotsioonide kaudu
- laps saab aru lihtsamatest piltlikest võrdlustest (N: mõistatused)
- laps suudab tegevusele keskenduda 20 minutiks
- laps saab hakkama esemete kirjeldamisega Sotsiaalsed oskused
- laps oskab tegevuses oodata oma järjekorda
- laps saab hakkama töövahendite ja mänguasjade jagamisega täiskasvanu abil
- laps osaleb ühistevõrgust eakaaslastega - laps oskab ja julgeb küsida vajadusel abi

Enesekohased oskused:

- laps oskab koristada tegevuse lõppedes oma töökoha täiskasvanu meeldetuletamisel
- laps teab oma nime, vanust ja sugu
- laps mõistab ja täidab lihtsamaid käitumisreegleid (tere, aitäh meeldetuletamisel)
- laps saab hakkama eneseteenindamisega
- riietumine, hügieeniharjumused
- laps oskab verbaalselt väljendada lihtsamaid emotsioone ja seisukohti

Eesmärgid ehk 4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused.

Mänguoskused :

- oskab oodata mängu oma korda (nt: lauamäng, reeglitega mäng, kiige järjekorras)
- oskab anda rolli või olemuse suvalisele esemele (nt: taldrik on kosmoselaev)
- tänu kujutlusoskusele loob keerukamaid loovmänge
- suudab jagada oma mänguasju teiste lastega
- suudab mängida mõne reeglga mängu (liikumis-, lauamäng jms)

- tunneb mängust rõõmu ja suudab mängule keskenduda
- tunneb rõõmu võidust ja püüab leppida kaotusega
- oskab luua mängu ja kaasata sellesse teisi
- oskab mängides arvestada teiste lastega
- oskab mängides väljendada oma tundeid
- oskab luua sõprussuhteid

Tunnetus- ja õpioskused :

- osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes
- räägib esemetest, mis pole kohal ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus, ning fantaseerib
- keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit
- oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid
- eristab rühmi ja oskab neid võrrelda - on ettekujutus numbritest, tähtedest ja sümbolitest
- omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme
- on kujunenud sidus kõne, suudab osaleda vestluses
- tuginedes kogemusele leiab probleemidele erinevaid lahendusi (nt: maja ehitades ja selle kokku kukkudes teab, et tuleb teha tugevam alus)
- oskab võrrelda asju, hulkasid, koguseid (nt: liiva kogust tassis)
- laps on püsivam
- viib oma tegevused lõpuni
- on arenenud planeerimisoskus (laua katmine, ettevalmistus voolimiseks)
- mõistab põhjus-tagajärg seoseid
- mõistab ajalist järgnevust (nt: kauss täis, kauss pooltühi, kauss tühi)
- reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga

Sotsiaalsed oskused:

- oskab paluda abi täiskasvanult ja ka teiselt lapselt
- oskab käituda sõbralikult teiste lastega (oma rühma ja lasteaia lastega)
- omab sügavamaid sõprussuhteid kahe-, kolme-, nelja- lapsega (sõpruskond)
- püüab mõista teise lapse tundeid
- tahab ja julgeb suhelda, huvitub sõprussuhetest
- teeb vahet halval ja heal käitumisel
- oskab osaleda grupitöös

Enesekohased oskused:

- suudab teha valikuid ja langetada otsuseid (nt: mida selga panna)
- suudab jälgida ja tegutseda mitmeastmelise korralduse järgi (nt: võtame käärid, lõikame ringi, kleebime..)
- suudab koondada tähelepanu tehtavale tööle (20.min)
- hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid
- väljendab oma emotsioone ja räägib nendest
- suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest
- naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust
- teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab
- aktsepteerib reegleid, järgib reeglite täitmist teiste poolt
- kõne areng võimaldab probleeme lahendada verbaalselt
- oskab avalikus kohas käituda ning teab, mida tohib, mida mitte

Eesmärgid ehk 5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused

Mänguoskused:

- laps suudab oodata mängus oma järjekorda ja jälgib, et teised ka seda teeksid

- laps imiteerib täiskasvanu või kuulnud tegelase rolle, kasutades tema sõnavara, käitumist ja maneere
- laps suudab arusaamatusi mängus lahendada verbaalselt
- laps oskab jagada teistega mängus ettetulevaid ülesandeid
- laps oskab loovalt mängida kasutades mängus erinevaid vahendeid
- laps järgib mängureegleid, nende täitmist teiste poolt ja vajadusel oskab reegleid teistele selgitada

Tunnetus- ja õpioskused :

- laps suudab keskenduda tegevusele 20- 30 minutit
- laps suudab alustatud tegevuse lõpetada
- laps osaleb aktiivselt käelistes- ja loovtegevustes
- laps saab aru ühistevustes reeglitest ja järgib neid
- laps oskab kasutada kõnet mõtete, soovide väljendamiseks ja info saamiseks
- laps omab ettekujutust numbritest, tähtedest ja sümbolitest
- laps kasutab tegevusi planeerides sisekõnet (ei räägi häälega, mida kavatseb teha, vaid teeb seda mõttes)

Sotsiaalsed oskused :

- laps saab aru teiste inimeste emotsioonidest ja arvestab neid käitumises ja vestluses
- laps naudib eakaaslaste seltsi ja suudab teha nendega koostööd
- laps järgib ühistevustes reegleid, nende täitmist teiste poolt ja vajadusel oskab reegleid teistele selgitada
- laps suudab tegevustes võtta endale vastutust
- laps saab aru heast ja halvast, nii enda, kui teiste suhtes
- laps orienteerub oma tegevustes positiivsele hinnangule ja tähelepanule

Enesekohased oskused:

- laps oskab väljendada ja kontrollida oma emotsioone ning lahendada probleeme sõnaliselt
- laps oskab avalikus kohas sobivalt käituda ja teab, mida tohib, mida mitte
- laps suudab oma asju, riideid korras hoida ja korrastada
- laps saab hakkama iseseisvalt riietumisega, söömisega ja elementaarsete hügieeninõuete täitmisega

Eesmärgid ehk 6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused

Mänguoskused :

- laps tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- laps oskab rakendada mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast; - laps oskab algatada erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;
- laps oskab täita mängudes erinevaid rolle;
- laps oskab järgida mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- laps suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- laps tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- laps oskab kasutada mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

Tunnetus- ja õpioskused

- laps saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- laps mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- laps oskab tegutseda sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- laps oskab kavandada ja korraldada oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;

- laps oskab tegutseda uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- laps suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- laps oskab rühmitada esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- laps oskab kasutada materjali meeldejätmiseks kordamist.

Sotsiaalsed oskused :

- laps püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- laps tahab ja julgeb suhelda
- huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- laps hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- laps osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- laps oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
- laps oskab luua sõprussuhteid;
- laps saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
- laps oskab teha vahet hea ja halva käitumise vahel;
- laps mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- laps saab hakkama kokkulepitud reeglite ja üldtunnustatud käitumisnormide järgimisega;
- laps oskab selgitada oma seisukohti.

Enesekohased oskused :

- laps suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
- laps oskab kirjeldada enda häid omadusi ja oskusi;
- laps oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- laps oskab alata mänge ja tegevusi;
- laps oskab tegutseda iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
- laps teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;
- laps saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- laps oskab kasutada erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

6.2 Kahe-aastased lapsed

I Vald kond

Mina ja keskkond

Eeldatavad tulemused:

Mina:

- Teab enda eesnime
- Näitab sõrmedel enda vanust täiskasvanu abiga
- Teab, kas ta on poiss või tüdruk

Perekond ja sugulased:

- Nimetab pere liikmeid ema, isa, õde, vend
- Teab ema ja isa nime

Kodu:

- Vastab täiskasvanu abiga lihtsatele küsimustele kodu ja pere kohta

Lasteaed:

- Teab täiskasvanu abiga oma lasteaiarühma nime
- Leiab täiskasvanu abiga oma kapi, voodi ja käterätiku rühmas

Ametid, elukutsed, tööd:

- Matkib lihtsamaid töövõtteid
- Asetab täiskasvanu suunamisel töövahendid oma kohale

Kodumaa, teised rahvused eestis:

- Teab täiskasvanu abiga Eesti lipu värve

Tähtpäevad, pühad, kombed:

- Võtab osa tähtpäevade tähistamisest.

Üldinimlikud väärtused, üldtunnustatud käitumisreeglid:

- Meeldetuletamise korral tänab, palub tervitab ja jätab hüvasti

Sõprus, abivõime:

- Oskab täiskasvanu toel haiget saanud sõpra lohutada.

Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus

Suhtumine erinevustesse

Ehitised

- Tunneb ära oma kodumaja.

Kodumasinad

Sõidukid

- Küsimise korral osutab nimetatud sõidukile (pildil), nt auto, buss, laev.

Jäätmed

- Täiskasvanu suunamisel toob prügi prügikotti / korvi

Tervise väärtustamine

Hammaste tervis

- Harjab hambaid täiskasvanu abiga.

Tervislik toitumine

Inimkeha tundmine

- Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele.

Ohutus ja turvalisus

- Teab mõnda ohtu ruumis (tuline pliit).

Kodukoha loodus: veekogud, kodupaiga mets – ja kodu loomad; taimed, seemned ja putukad.

- Osutab küsimise korral lillele, puule, rohule.

Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng

- Osutab täiskasvanu küsimise korral vastava looma pildile.

- Teab, mis häält teevad lehm, lammas, siga, kass, koer.

Putukad, erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng.

- Oskab nimetada või näidata pildilt lepatriinut, sipelgat.

Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng

- Eristab paari tuntumat puu- ja köögivilja välimuse järgi.

Aastaajad, nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused

öö ja päev: nende vaheldumine, sellega seotud muutused looduses

Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused

- Täiskasvanu abiga nimetab ilmastikunähtusi (sajab vihma, paistab päike)

Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng

- Teab, et prügi visatakse kokkulepitud kohta.

Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitude tähtsus taimedele ja loomadele

Valgusfoor ja tänava ületamine

- Täiskasvanu toel teab valgusfoori värve (punane, kollane, roheline)

Liiklusmärgid

Sõidukid

Helkur, turvatool ja vöö

II Vald kond

Keel ja kõne

Arengu eeldatavad tulemused:

Suhtlemine:

- Suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal.
- Eelistab suhtluspartnerina peamiselt tuttavat täiskasvanut.
- kasutab suheldes mitteverbaalseid vahendeid (osutamist) koos üksikute sõnadega.
- Vastab täiskasvanu küsimustele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, häälsuse või 1 – 2 sõnalise ütlusega.

Grammatika:

- Kasutab tuttavas situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1- 2 sõnalisi lauseid
- Kasutab üksikuid käände-ja pöördvorme juhuslikult mõne sõna puhul (nt. ainsuse omastav, osastav, tegusõna 3. pööre)
- Kasutab sõnu enamasti ühes, üksikuid 2-3 vormis
- Väljendab kõnes mõnda järgmistest suhetest: eitus (ei taha) ,kuuluvus (minu lusikas), asukoht, objekti-subjekti suhe

Sõnavara:

- Kasutab oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega sõnu (umbes 50) tuttavas situatsioonis.
- Kasutab nimi- ja tegusõnu (nt. näu, anna, opa), ase - ja määrsõnu (nt siia, seal, nii)
- Mõistab sõnu (rohkem kui 50) ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras.

Hääldamine

- Hääldab õigesti mõnda üksikut lühikest sõna
- Hääldab sõnades õigesti häälduslikult lihtsamaid häälikuid nt. a, e, i, o, u, p, m, t, l.

Kirjalik kõne:

- Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täidab täiskasvanu juttu osutamisega pildile või üksiku sõna ütle misega pildi kohta.

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine:

- oskab rühmitada esemeid ühe sarnase tunnuse järgi (suurus, pikkus, värvus, kuju) järgi hulgaks.
- Leiab erinevate esemete hulgast *palju* ja üks
- Loendab asju kolme piires ning vastab küsimusele *mitu on?*

Suurused ja mõõtmine:

- Näeb ja leiab esemetes erinevusi. (suur – väike)

Geomeetrilised kujundid:

- Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti-, või sisseasetamise teel
- Kompimise – veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid (ring – ruut)

Orienteerumine ajas:

- Vestleb ööle ja päevale iseloomulikust ning matkib tegevusi mängus

Orienteerumine ruumis:

- Orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub ülal, all , ees, taga

Arengu eeldatavad tulemused:**Kujutamine:**

- leiab samasuguse eseme värvi alusel;
- tunneb põhilisi vorme (ring, ruut)
- hoiab käes pliiatsit, pintsli;
- katab värviga etteantud šablooni kas švammiga trükkides või laia pintsliga
- näpistab pehmest voolimismassist tükke

vaatab illustratsioone koos täiskasvanuga, osutab pildile

Eeldatavad tulemused:**Laulmine:**

- laulab kaasa lühikesi muusikalisi fraase;
- julgeb laulda koos lasterühma ja täiskasvanuga;

Muusikalis-rütmiline liikumine:

- oskab lihtsamaid tantsuliigutusi (paigaltammumine, keerutamine üksikult, koosjalu hüplemine, lehvitamine, käte peitmine selja taha, viibutamine sõrmega, kükitamine);

Muusika kuulamine:

- Tunneb rõõmu kuulatavast muusikapalast.

Pillimäng:

- Mängib õpetajaga ettenäitamisel kaasa kuulatud muusikale kehapillil (plaksutab, patsutab kaasa pulssi või rütmi)
- tunneb tutvustatud pille.

Eeldatavad tulemused:**Põhiliikumised:**

- Ronib ning roomab üle ja läbi väikeste takistuste.
- Kõnnib piiratud pinnal.
- Säilitab kõndides ja joostes sihi.
- Hüpitab käes palli ja jälgib selle suunda.

Liikumismängud:

- Mängib koos juhendaja ning kaaslastega liikumismänge.

Spordialad:

- Sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi.
- Jookseb veereva palli järel.
- Istub kelgul ja hoiab tasakaalu mäest laskudes.

Tants ja rütmika:

- Kasutab liikudes rütmipille juhendaja abil
- Sobitab juhendaja abil liikumist muusika järgi.

Vaba aeg ja loodusliikumine:

- Mängib vabamängus mõnda aega iseseisvalt.

6.3 Kolme-aastased lapsed

I Vald kond

Mina ja keskkond

Arengu eeldatavad tulemused:

Mina:

- Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime.
- Ütleb küsimise peale oma vanuse aastates või näitab seda sõrmedel
- Vastab õigesti küsimusele kas ta on poiss või tüdruk

Perekond ja sugulased:

- Nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend.
- Teab õdede ja vendade nimesid.

Kodu:

- Vastab küsimustele oma kodu ja perekonna kohta.

Lasteaed:

- Oskab nimetada oma rühma nime.
- Suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, jm)
- Nimetab rühmas olevaid esemeid.
- Ütleb küsimise korral rühmakaaslaste ja õpetajate ning õpetajaabi nimed.
- Tunneb peamisi rühma reegleid.

Ametid, elukutsed, tööd:

- Nimetab pereliikmete koduseid toimetusi.
- Matkib lihtsamaid töövõtteid.
- Asetab töövahendid kokkulepitud kohta.

Kodumaa, teised rahvused eestis:

- Osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel päevadel.
- Eristab Eesti lippu nähes erinevate värvide hulgast Eesti lipu värvid.

Tähtpäevad, pühad, kombed:

- Räägib oma sünnipäevast.
- Nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.

Üldinimlikud väärtused, üldtunnustatud käitumisreeglid:

- Teab mõistete hea ja paha tähendust.
- Meeldetuletamise korral tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab.
- Vabandab täiskasvanu meeldetuletamisel
- Oskab nimetada, mis meeleolu tal on (rõõmus, kurb, pahane)
- Oskab nimetada, mis teeb tal meele rõõmsaks/ kurvaks/pahaseks

Sõprus, abivalmidus:

- Küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid.
- Oskab märgata kurba last
- Oskab täiskasvanu toel kurba või haiget saanud kaaslast lohutada.

Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus.

Suhtumine erinevustesse.

- Õpetaja suunamisel märkab ja suhtub sallivalt inimeste välistesse erinevustesse

Ehitised:

- Tunneb ära oma kodu, lasteaia ning tuttavad teenindusasutused (kauplus, bensiinijaam jm)

Kodumasinad:

- Oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja – elektroonikat (kell, külmkapp, pliit, televiisor jne)

Sõidukid

- Oskab küsimise korral nimetada sõidukeid (auto, rong, laev, lennuk, buss, troll, tramm)

Jäätmed

- Leiab loodusest prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta (prügikast)

Tervise väärtustamine:

Hammaste tervis:

- Harjab hambaid täiskasvanu abiga.
- Teab hamamste hooldamise vahendeid.
- **Tervislik toitumine**
- Nimetab toiduaineid.

Inimkeha tundmine

- Oskab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust (funktsiooni)

Ohutus ja turvalisus

- Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud.

Kodukoha loodus: veekogud, kodupaiga mets – ja kodu loomad; taimed, seened ja putukad

- Tunneb looduses olemisest rõõmu.
- Oskab osutamise korral nimetada metsa, muru, lille, puud.

Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, ka sv, areng

- Oskab küsimise korral nimetada tuttavat looma ja tema kehaosi.
- Oskab küsimise korral nimetada tuttavat lindu.
- Teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (metsloomad, koduloomad)

Putukad:

- Oskab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, mesilane, kärbes, sääsk vm)

Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, ka sv, areng:

- Eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi.
- Oskab osutamise korral nimetada tuttavaid lilli.

Õö ja päev: nende vaheldumine, sellega seotud muutused looduses

- Oskab küsimise korral eristada ööd (on pime) ja päeva (on valge)

Aastaajad, nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused

- Oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (lumesadu, on külm; suvel on soe)

Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused

- Oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab vihma, sajab lund, päike paistab, puhub tuul)

Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng

- Teab, et prügi visatakse selleks ettenähtud kohta.

Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele ja loomadele

- Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks soojust, valgust ja toitu.

Valgusfoor ja tänava ületamine

- Teab valgusfoori tulede tähendust (punane, kollane, roheline)
- Teab mõisteid sõidutee ja kõnnitee

Liiklus:

- Teab, et liiklusmärgid aitavad ohutult liigelda.
- Teab, et jalgrattaga sõites tuleb kanda kiivrit.

Helkur, turvatool ja vöö

- Teab helkuri kasutamise vajalikkust.

II Valdkond

Keel ja kõne

Arengu eeldatavad tulemused:

Suhtlemine:

- Osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem, kui ühe lausega.
- Kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist.
- Kommenteerib enda või kaaslase tegevust 1 – 2 lausega.
- Mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega.
- Loeb peast või kordab järelle 1 – 2 realist luuletust.

Grammatika:

- Mõistab ning kasutab tuttavas olukorras ja tegevuses 3 – 5 sõnalisi lihtlauseid.
- Kasutab kõnes õigesti enamikku käändvorme
- Kasutab kõnes õigesti tegusõna käskivat kõneviisi.
- Kasutab kõnes õigesti tegusõna kindla kõneviisi olevikuvorme.
- Kasutab kõnes õigesti tegusõna ma- ja da- tegevusnime (nt hakkame mängima)

Sõnavara:

- Kasutab nimisõnu, mis väljendavad tajutavaid objekte, nähtusi
- Kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega ta on ise kokku puutunud.

Kasutab kõnes värvust, suurust ja hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu

Hääldamine:

- Kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2 silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris.
- Hääldab õigesti enamikku häälikuid (erandid võivad olla r, s, k, õ, ü,)

Kirjalik kõne:

- Vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte
- Kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid ettelõetud tekste
- Eristab kuulmise järgi tuttavaid, häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (pall – sall, kass – tass, uba – tuba)

III Valdkond

Matemaatika

Arengu eeldatavad tulemused:

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine:

Otsustab, kas nimetatud ese kuulub/ei kuulu moodustatud hulka.

- Paaride moodustamisega (üksteisega vastavusse seadmisega) saab teada, et esemeid on võrreldavates hulkades sama palju, ühepalju e. võrdselt.
- Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.

Suurused ja mõõtmine:

- Võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse (*suurem – väiksem*), pikkuse (*pikem – lühem*), laiuse (*laiem – kitsam*) järgi ning kasutab mõisteid.

Geomeetrilised kujundid:

- Eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast, õuest, tänavalt.

Orienteerumine ajas:

- Leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (pildidel, vestluses)
- Eristab ööd ja päeva (kirjeldab tegevusi)

Orienteerumine ruumis:

- Määrab teiste laste ja esemete asukohta enda suhtes : *ülal, all, ees, taga*.

IV Valdkond

Kunst

Arengu eeldatavad tulemused:

Kujutamine ja väljendamine :

- Tunneb kunstitegevusest rõõmu.
- Leiab kritselduste hulgast nimetuse andmist ja loo jutustamist väärivaid kujutisi.
- Leiab ümbritsevast juhendamise toel sinise, kollase , punase ja rohelise värvi.

Kujundamine:

- Kaunistab täppidega, joontega ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid.

Voolimine:

- Õpetajat jäljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeretab voolimismaterjale.
- Teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid.

Joonistamine:

- Tekitab iseseisvalt jämedate joonistusvahenditega erinevaid jälgi (täppe ning vertikaalseid, horisontaalseid, sirgeid, lainelisi, katkendlikke ja spiraalseid jooni) püsides paberi piirides.

Maalimine:

- Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu.
- Trükitab näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega.
- Vajutab jäljendeid, kattes templi iseseisvalt värviga.

Meisterdamine:

- Kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükke.
- Katab aluspinna liimiga, puistab sellel erinevaid objekte ja liimib kujundeid.

Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist:

- Vaatleb pilte, näidstöid ja raamatuillustratsioone ning vastab küsimustele
- Näitab teistele oma töid kui kunstiteost ja räägib sellest

V Valdkond

Muusika

Arengu eeldatavad

tulemused:

Laulmine:

- Huvitub laululisest tegevusest: püüab õpetajaga kaasa laulda
- Osaleb laulude esitamises (plaksutab või laulab kaasa)

Muusikalis- rütmiline liikumine:

Tõrva lasteaia Mõmmik õppekava

- Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit (nt kõnd ja jook, päkkadel kõnd, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, keerutamine paarilisega)

Muusika kuulamine:

- Reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (nt plaksutab, kõigutab keha vmt)

Pillimäng:

- Mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa pulssi või rütmi kehapiiril, kõlapulkadel, ranndmekuljustel, väikesel trummil ja marakal.

VI Valdkond

Liikumine

Eesmärgid ja eeldatavad tulemused:

Liikumisteadmised:

- Valib õpetaja korraldusel teiste riide hulgast võimlemise riided
- Arvestab rühmakaaslaste aktiivsuses tegevuses

Põhiliikumised:

- Sooritab põhiliikumisi.
- Säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal.

Liikumismängud:

- Mängib matkiva sisuga 1 – 2 reeglina kõnni ja jooksumänge.
- Mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu.

Spordialad, võimlemine:

- Sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega.
- Teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ning kaaslastega.
- Teeb kiirust ja painduvust arendavaid harjutusi.

Spordialad: kelgutamine:

- Veab tühja kelku.
- Sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla.
- Liigub suuskadel otsesuunas.

Tants ja rütmika:

- Kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi
- Sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos.

Vaba aeg ja looduses liikumine:

- Matkab õpetajaga või vanematega looduses.
- Teeb kaasa kuni 500 m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis.

6.4 Nelja-aastased lapsed

I Vald kond

Mina ja keskkond

Arengu eeldatavad

tulemused:

Mina:

- Oskab küsimise korral öelda oma nime, perekonnanime ja vanuse.

Perekond ja sugulased:

- Teab pereliikmete nimesid (ka vanaema ja vanaisa)

Kodu:

- Kirjeldab pereliikmete tegevusi kodus.

Lasteaed:

- Teab enda rühmas õpetajate ja õpetaja- abi nimesid.

Ametid, elukutsed, tööd:

- Kirjeldab küsimuste toel arsti, politseiniku, koka ja tuletõrjuja tööd.

Kodumaa:, teised rahvused eestis:

- Teab oma kodulinna/asula nime.

Tähtpäevad, pühad, kombed:

- Teab Eesti lippu
- Tunneb ära Eesti hümn.
- Tunneb rahvuslindu ja lille.

Üldinimlikud väärtused, üldtunnustatud käitumisreeglid:

- Teretab, jätab hüvasti, palub ning tänab.
- Täidab täiskasvanu meeldetuletamisel lauakombeid.

Sõprus, abivalmidus:

- Lohutab kurba või haiget saanud kaaslast
- Jagab mänguasja kaaslasega.
- Vabandab iseseisvalt, meeldetuletusega.

Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus

Suhtumine erinevustesse

- Teab, et inimesed räägivad erinevates keeltes.
- Teab, et inimesed erinevad oma nahavärvi poolest.
- Teab, et inimestel on tervisest tulenevalt erinevad abivahendid (ratastool, prillid, kepp)

Ehitised

- Teab maja osi ja nende vajalikkust (katus, aken, uks, trepp jm)

Kodumasinad

- Teab lihtsamate kodumasinade otstarvet.

Sõidukid

- Teab ühistranspordivahendeid (buss, troll, tramm, rong)

Jäätmed

- Teab, et prügi sorteeritakse.

Tervise väärtustamine

- Teab, et spordi tegemine on kasulik.

Hammaste tervis

- Teab hammaste hooldamise tähtsust.
- Oskab iseseisvalt hambaharja kasutada.

Tervislik toitumine

- Teab tervisliku toitumise tähtsust (tervisepüramiid)

Inimkeha tundmine

- Teab tüdruku ja poisi erinevusi.
- Oskab nimetada kehaosi ja nende vajalikkust.

Ohutus ja turvalisus

- Õnnetuse korral pöördub täiskasvanu poole.
- Teab, et võõra inimesega ei tohi kaasa minna.
- Teab koduseid ohuallikaid (kuum vesi, gaasipliit)

Kodukoha loodus: veekogud, kodupaiga mets – ja kodu loomad; taimed, seened ja putukad

- Tunneb mõnda lasteaia hoovis kasvavat lille ja puud.
- Teab vahet puul ja põõsal.
- Oskab nimetada mõnda seent.

Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng

- Oskab nimetada mõnda tuttavat looma või lindu, kirjeldada tema eripära.

Putukad:

- Teab putukate elupaiku: mesilane ja mesitaru, sipelgas – sipelgapesa.

Taimed, erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng:

- Oskab nimetada ja kirjeldada mõnda tuttavat puud, lille, puu- ja köögivilja.

Öö ja päev: nende vaheldumine, sellega seotud muutused looduses

- Teab, mida tehakse öösel ja mida päeval.

Aastaajad, nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused

- Jutustab küsimuste toel aastaegadele iseloomulikest tegevustest inimeste ja loomade elus.

Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused

- Kirjeldab erinevaid ilmastikunähtuseid täiskasvanu küsimuste abil.

Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng

- Teab, miks tuleb vett säästlikult kasutada.
- Oskab looduses käies puhtust hoida (ei viska prügi metsas maha)

Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele ja loomadele

- Teab, et taimed vajavad kasvamiseks valgust.

Valgusfoor ja tänava ületamine

- Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ja nende tähendust.

Liiklusmärgid

- Teab lihtsamate liiklusmärkide tähendusi (ülekäigurada, jalgtee, “stop”)

Sõidukid

- Teab liiklusvahendite erinevusi ning otstarbeliste sõidukite ülesandeid.

Helkur, turvatool ja vöö

- Teab turvatooli ja turvavöö vajalikkust sõidukis.
- Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda

II Vald kond Keel ja kõne

Arengu eeldatavad tulemused:

Suhtlemine:

- Algatab ise aktiivset suhtlust
- Suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegEVuses.
- Küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta.

- Kommenteerib enda ja kaaslaste tegevust (räägib, mida tehti) 2 – 3 lausega.
- Räägib 2-3 lausega mõnest kogetud emotsionaalsest kogemusest
- Jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta vähemalt ühe lause

Grammatika:

- Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid, sh. koondlauseid
- Kasutab lihtsamaid, suhteid väljendavaid rindlauseid
- Kasutab kõnes tegusõna lihtmineviku vorme (sõitis, laulsid)

Sõnavara:

- Mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liignimetusi (nt. kuusk, kask-puud)
- Kasutab kõnes objektide osade / detailide nimetusi (käpad, saba, rool)
- Kasutab kõnes mõningaid liitsõnu

Hääldamine:

- Kasutab oma kõnes tuttavaid 2-3 silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris
- Hääldab õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (nt. nt-,lt,-,mp-)

Kirjalik kõne:

Kuuleb täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise järgi ära kuulamise teel hääliku häälikute reas

Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti

Matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga.

II Valdkond

Matemaatika

Arengu eeldatavad tulemused:

Hulgad, loendamine, arvud, arvutamine:

- Rühmitab esemeid hulkadesse ühe tunnuse alusel.
- Moodustab paare
- Loendab arve 10 ni, arvude rida tunneb 7 ni.

Geomeetrilised kujundid:

- Teab kolmnurka, nelinurka ja ruutu, leiab sarnaseid kujundeid ümbritsevast.

Orienteerumine ajas:

- Oskab kirjeldada sündmusi, mis toimusid täna (hommikul, päeval, õhtul)

Orienteerumine ruumis:

- Teab vasakut ja paremat poolt oma kehal (vasak – parem käsi/jalg)

III Valdkond

Kunst

Arengu eeldatavad tulemused:

Kujutamine ja väljendamine:

- Jutustab oma piltides enamasti enda kogetud sündmusi väljendavaid tegevusi.
- Tunneb enda ümbruses lisaks põhivärvustele ka pruuni, musta, oranži ja roosat värvi.

Kujundamine:

- Koostab täiskasvanu juhendamisel lihtsa mustri.

- Muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja muljudes.
- Nii ümar- kui ka piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid.
- Ühendab kaks voolitud detaili omavahel.

- Töövahendeid (pliiatseid, pintsleid) hoiab käes õigesti ja kindlat.
- Joonistab äratuntavalt tuttavaid objekte, inimesi, ümbritsevat.

- Käsitseb värve ja pintslit, katab pindu.

- Lõikab sirgelt etteantud joone järgi kujundeid.
- Katab väljalõigatud kujundi liimiga ning liimib kujundeid.
- Rebib paberist laiu ribasid.

- Vaatleb raamatuillustratsioone, avaldab nende kohta arvamust.
- Jutustab oma valminud kunstitöödest.

Muusika

- Laulab rühmaga samas tempos.
- Laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule .

- Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (nt loova liikumisega).
- Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt põlvetoostekõnd ja –jooks, liikumine hanereas ja ringis).
- Osaleb laulumängudes.

- Kuulab laulu ja muusikapala.
- Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega.
- Tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule.

- Mängib rütmipille (nt kõlakarpi, trummi, kuljuseid, panadeirat) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.
- Eristab kuulates neid tämbri järgi.

Liikumine

- Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes.
- Teeb koordinatsiooni, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi.

- Mängib 2 – 4 reeglila liikumismänge.
- Pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel.

Spordialad, võimlemine:

Tõrva lasteaia Mõmmik õppekava

- Sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni.
- Hoiab oma kohta erinevas rivistuses: kolonnis, ringis, viirus.

Spordialad, kelgutamine:

- Kasutab suuskadel liikudes käte abi ja keppide tuge .
- Sõidab iseseisvalt kelguga.

Tants ja rütmika:

- Sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi.
- Plaksutab ja liigub vastavalt rütmile.

Vaba aeg ja loodusliikumine:

- Algatab iseseisvalt mängu.
- Tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal.

6.5 Viie-aastased lapsed

I Valdkond

Mina ja keskkond

Arengu eeldatavad tulemused:

Mina:

- Oskab öelda oma nime, vanuse ja soo.

Perekond ja sugulased:

- Kirjeldab oma perekonda (pereliikmed, onu, tädi; pereliikmete nimed ja perekonnanimed)

Kodu:

- Kirjeldab oma kodu: eramu, korter, talumaja.
- Nimetab kodu asukoha linnas (tänav, linna nimi) maal (talukoha nimi)
- Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas.

Lasteaad:

- Nimetab oma lasteaia nime
- Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu.
- Teab nimetada lasteaiatöötajaid ja nende tegevusi.
- Teab oma, võõra ja ühise tähendust.

Ametid, elukutsed, tööd:

- Oskab nimetada vanemate ameteid.
- Kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas.
- Loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid
- Põhjendab mängu-, või töökoha korrastamise vajalikkust

Kodumaa:, teised rahvused eestis:

- Teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid.
- Oskab nimetada sünnimusi, mille puhul heisatakse riigilipp.
- Oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas.

Tähtpäevad, pühad, kombed:

- Kirjeldab tähtpäevi perekonnas.
- Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (mardipäev, kadripäev, vastlad) ning nendega seotud tegevusi.

Üldinimlikud väärtused, üldtunnustatud käitumisreeglid:

- Teab mõistete *õige* ja *vale* tähendust
- Teab üldtuntud viisakusreegleid.
- Tunneb ja järgib lauakombeid.

Sõprus, abivalmidus:

- Nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi.
- Oskab sõpra lohutada ja täiskasvanu toel abistada.
- Oskab andeks anda ja leppida.

Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus

- Märkab kaaslast ja oskab teistega arvestada.
- Oskab sõnadega väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, mure, pettumus, kurbus, solvumine)
- Märkab ebasoovitavat / kiusamiskäitumist ja julgeb sellest täiskasvanule rääkida

Suhtumine erinevustesse

- Oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, vaegnägemine –

valge kepp, vaegkuulmine – kuuldeaparaat)

Ehitised

- Kirjeldab kodumaja eripära : maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustus.
- Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ja teab nende otstarvet.
- Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid.

Kodumasinad

- Kirjeldab kodumasinaid ning teab nende otstarvet ning nendega seotud ohte.

Sõidukid

- Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet.

Jäätmed

- Kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorditakse.

Tervise väärtustamine

- Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, piisav keheline aktiivsus, puhkus, mäng, hea tuju, head suhted)

Hammaste tervis

- Peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel.
- Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarst)

Tervislik toitumine

- Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev.

Inimkeha tundmine:

- Teab, et inimesel on luustik, lihased, veresooned.

Ohutus ja turvalisus

- Nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepid, rõdu, aknad, kuum toit, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised).
- Nimetab ohtlikke tegevusi (mängimine ohtlikes kohtades, kiivrita rattasõit, maanel jooksmine)

Kodukoha loodus: veekogud, kodupaiga mets – ja kodu loomad; taimed, seened ja putukad

- Oskab nimetada oma kodukoha olulisimat veekogu (meri, jõgi, järv)
- Oskab nimetada tuntumaid seeni ja kirjeldada neid, mis kasvavad kodukoha metsas.

Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng

- Oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad.

Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng

- Teab, mida söövad tuntumad putukad (mesilane, rohutirts, lepatriinu)

Taimed:

- erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng:
- Oskab kirjeldada tuttavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju.
- Teab taime osi (juur, vars, õis)

Õö ja päev: nende vaheldumine, sellega seotud muutused looduses

- Eristab ning nimetab päeva ja ööd inimese tegevuse ning muutuste kaudu taimede ja loomade käitumises.

Aastaajad, nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused

- Teab aastaaegu (kevad, suvi, sügis, talv)
- Oskab välja tuua inimeste iseloomulikke tegevusi suvel, sügisel, talvel ja

kevadel.

Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused

- Nimetab ja kirjeldab ilmastikunähtusi.
- Teab õhu vajalikkust ja kasutamist.

Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng

- Mõistab, et vett on vaja kokku hoida (ei lase veel niisama kraanist voolata)
- Mõistab, et elektrit on vaja kokku hoida (kustutab toast lahkudes tule)

Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele ja loomadele

- Teab, et taimed vajavad kasvamiseks valgust, õhku ja vett.

Valgusfoor ja tänava ületamine

- Teab, kuidas sõiduteed ületada.
- Oskab ületada tänavat jalgrattaga (jalgratas käekõrval)

Liiklusmärgid

- Teab enamlevinud liiklusmärkide tähendusi.

Helkur, turvatool ja vöö:

- Teab, miks on oluline sõidukis kinnitada turvavöö.

II Valdkond

Keel ja kõne

Arengu eeldatavad tulemused:

Suhtlemine:

- Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi (Miks ta nii tegi?)
- Kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust.
- Kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid.
- Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust.
- Annab kuulnud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausetega.
- Jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3 – 5 lausega (mida ta tegi kodus pühapäeval)
- Loeb peast kuni 4 realisi liisusalme/luuletusi.
- Mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemustega.

Grammatika:

- Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid
- Kasutab kõnes nud-, ja tud- kesksõnu (söönud, söödud)
- Kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid (suur- suurem-kõige suurem)
- Kasutab tingivat kõneviisi (mängisin – mängiksin)
- Ühildab sõnu arvus (karud söövad) ja(ilusale lillele; punase palliga)
- Kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme mitmuses (ilusatel lillel)

Sõnavara:

- Kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu
- Kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ja hinnangit väljendavaid omadussõnu (nt arg, kaval, igav)
- Kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu hommik, päev, õhtu, öö.
- Moodustab vajaduse korral sõna uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt tikkudest maja – tikumaja)

Hääldamine:

- Hääldab kõiki emakeele häälikuid.
- Hääldab õigesti 3-4 silbilisi tuttava tähendusega sõnu
- Hääldab õigesti kõiki häälikuühendeid 1-2 silbilistes sõnades
- Hääldab õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu (taburet, banaan, diivan jms.)

Kirjalik kõne:

- Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades.
- Kuulab ettelugemist, olle seejuures aktiivne (osutab piltidele, küsib, parandab ettelugejat tuttava teksti puhul)
- Kirjutab õigesti tuttavaid sõnu trükitähtedega (oma nime).

III Valdkond

Matemaatika

Arengu eeldatavad tulemused:

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine:

- Rühmitab esemeid ja olendeid kahe erineva tunnuse alusel (rühma lapsed on poisid ja tüdrukud)
- Võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on rohkem kui – vähem kui.
- Tutvub arvudega 10 ni.

Suurused ja mõõtmine:

- Järjestab esemeid kõrguse järgi (kõrgem – madalam)
- Järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi.

Geomeetrilised kujundid:

- Näeb ja oskab kirjeldada ruudu ning ristküliku sarnasusi ning erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast.

Orienteerumine ajas:

- Teab ööpäeva osi hommik- päev – õhtu – öö, kirjeldab sündmusi ja tegevusi eile – täna – homme.

Orienteerumine ruumis:

- Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (olen laua ees)
- Määrab vasakut ja paremat poolt.

IV Valdkond

Kunst

Arengu eeldatavad tulemused:

Kujutamine ja väljendamine:

- Kujutab natuurist inspireeritud asju, objekte jne isikupäraste sümbolitega.
- Jutustab oma piltides nii tuntud asjadest kui ka oma fantaasiatest.
- Kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt.
- Võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone.

Kujundamine:

- Koostab elementidest lihtsa kordusskeemiga mustririba eseme äärise kaunistamiseks

VI Valdkond

Liikumine

Arengu eeldatavad tulemused:

Põhiliikumised:

- Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes.
- Sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi.
- Teeb harjutusi väikevahenditega.

Liikumismängud.

- Mängib kollektiivseid võistlusmänge.
- Osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt joonejooksud).
- Tunnustab nii enda kui ka vastasmeeskonna edu.

Spordialad: võimlemine:

- Teeb vahenditega (pallide, hübitsaga) harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti.
- Valitseb enda liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes.
- Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi.

Spordialad: kelgutamine, suusatamine:

- Veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast.
- Kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid (nt haarab esemeid)
- Suusatades kasutab libisemist. .

Tants ja rütmika:

- Jäljendab liikumisega erinevaid rütme.
- Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele.
- Liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt..

Vaba aeg ja loodusliikumine.

- Kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt.
- Sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga.

6.6 Kuue-aastased lapsed

I Vald kond

Mina ja keskkond

Eeldatavad tulemused:

Mina:

- Oskab rääkida oma huvialadest.

Perekond ja sugulased:

- Oskab kirjeldada oma perekonnaliikmete huvialasid
- Jutustab oma vanavanematest

Kodu:

- Teab kodust aadressi

Lasteaed:

- Eakohastes tegevustes on algatusvõimeline ja iseseisev.
- Teab rühmareegleid ja kodukorda, selgitab nende vajalikkust.

Ametid, elukutsed, tööd:

- Teab töötegemise tähtsust.
- Kirjeldab tuntumate ametite tööprotsessi, teab töövahendeid (arst, tuletõrjuja, juuksu, pagar)

Kodumaa:, teised rahvused eestis:

- Nimetab Eesti Riigi sümbolideid (lipp, vapp, lind, lill)
- Teab Eesti Vabariigi presidendi nime.
- Oskab Eesti kaardil näidata pealinna Tallinna asukohta
- Oskab nimetada mõnda teist rahvust, keelt.
- Teab paari Eesti lähinaabrit (Läti, Soome)

Tähtpäevad, pühad, kombed:

- Teab tuntumaid eesti rahva traditsioone ja kombeid (mardipäev, kadripäev, vastlapäev)
- Oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist oma kodus (nt jaanipäev, volbripäev)

Üldinimlikud väärtused, üldtunnustatud käitumisreeglid:

- Käitub enamasti üldtunnustatud käitumisnormide kohaselt
- Kasutab viisakusväljendeid.
- Täiskasvanu suunamisel suudab järgida käitumisreegleid nt kaupluses ja teatris.

Sõprus, abivalmidus:

- Mõistab teiste arvamusi
- Hoiab positiivseid suhteid eakaaslastega

Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus

- Püüab kirjeldada oma emotsioone erinevates olukordades.
- Märkab ebasoovitavat / kiusamiskäitumist ning kutsub probleemi lahendama täiskasvanu

Suhtumine erinevustesse

- Teab mõnda erivajadustega inimese abivahendit.
- Püüab arvestada oma arvamusel ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi.

Ehitised

- Oskab nimetada maja ehitamiseks vajalikke ehitusmaterjale.
- Oskab nimetada erinevaid ehitisi (nt elumaja, kuur, spordihoone,saun)

Kodumasinad

- Kirjeldab kodumasinaid ning teab nende otstarvet. Käsitseb

Tõrva lasteaia Mõmmik õppekava
lihtsamaid (kohvimasin, mikser) täiskasvanu toel.

Sõidukid

Jäätmed

- Oskab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi täiskasvanu abiga.
- Teab, et lehed komposteeruvad ilmastiku toimele mullaks.

Tervise väärtustamine

- Teab, miks inimesed haigestuvad.
- Oskab selgitada liikumise tähtsust tervisele.

Hammaste tervis

- Hoolitseb hammaste eest iseseisvalt.

Tervislik toitumine

- Oskab selgitada tervisele kasulikke toiduaineid.

Inimkeha tundmine

- Teab tüdruku ja poisi peamisi erinevusi
- Teab, mis toimub toiduga peale söömist (seedimine)

Ohutus ja turvalisus:

- Teab ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest põhjustatud)
- Teab, et ohu korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole
- Teab hädaabinumbrit 112, oskab võimalusel seda kasutada.

Kodukoha loodus: veekogud, kodupaiga mets – ja kodu loomad; taimed, seened ja putukad

- Oskab nimetada kodukoha paari olulisemat looduslikku eripära.
- Nimetab peamisi söögiks kasutatavaid teravilju (nisu, rukis, oder, kaer)

Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng

- Teab loomade käitumise eripärasid erinevatel aastaaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus)
- Oskab seletada erinevate elupaikadega seotud loomade erinevusi.

Putukad, erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng:

- Kirjeldab paari tuttava putuka elupaika ja tavalisi (nt ämblik, mesilane, sipelgas)

Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng

- Teab, et erinevates kasvukohtades kasvavad erinevate vajadustega taimed (soo, kõrb, niit)
- Tunneb taime osi (juur, vars, leht, õis, vili).

Õö ja päev: nende vaheldumine, sellega seotud muutused looduses

- Eristab päeva osi (hommik, lõuna, õhtu) ja räägib oma tegevustest päeva jooksul.

Aastaajad, nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused

- Oskab nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi seoses aastaaegadeaga.

Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused

- Teab lume ja vihma tekkimisest.

Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng

- Teab, et inimene saab talvel loomi aidata.
- Mõistab puude ja taimede istutamise vajalikkust.
- Oskab hoida enda ümber puhtust nii kodu ümbruses kui ka looduses.

Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele ja loomadele

- Oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimestele.

Valgusfoor ja tänava ületamine

- Teab, kuidas ületada sõiduteed foori abil ja ilma foorita.

Liiklusmärgid

- Oskab selgitada, miks on oluline tänaval liiklusmärkide järgi tegutseda.

Sõidukid

- Oskab käituda ühissõidukis, kasutada sõidupiletit.

Helkur, turvatool ja vöö

II Valdkond

Keel ja kõne

Arengu eeldatavad

tulemused: Suhtlemine:

- Räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta.
- Kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist.
- Püsib teemas, vajaduse korral läheb kaasa teiste algatatud teemamuutustega.
- Annab edasi kuulnud teksti (muinasjutu) sündmuste järgnevust, põhjuse ja tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste /korralduste abil.
- Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausetega .
- Jutustades seob lauseid peamiselt sõnadega *ja siis, siis, ja*.
- Suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellel hinnanguid.

Grammatika:

- Kasutab kõnes õigesti saava ja rajava käände vorme (saab näitlejaks)
- Märkab kõnevigu täiskasvanu kõnes ja osutab neile
- Kasutab õigesti aega väljendavaid määrsõnu, eile, täna, homme
- Kasutab kõnes mõningaid samatähenduslikke sõnu (jookseb, lippab ,silkab)
- Mõisatab samatüveliste sõnade erinevust (joonistus, joonistaja, jooneline)
- Kasutab kõnes enamasti õigesti umbisikulist kõneviisi

Sõnavara

- Kasutab õigesti sihilisi ja sihituid tegusõnu (veereb – veeretab)
- Nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt kaks sõna (lilled: tulp, roos)

Hääldamine:

- Kordab järele ja hääldab ise kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.

Kirjalik kõne:

- Häälib täiskasvanu abiga (järele korrates, abivahendeid kasutatdes) 1 – 2 silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu (kana, muna, tibu)
- Määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikuühendita sõnas.
- Kordab täiskasvanu eeskujul eri vältes kahest sõnast koosnevaid ridu (koli- kolli)
- Loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- j a tänavanimed, sildid)

III Valdkond

Matemaatika

Arengu eeldatavad tulemused:

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine:

- Loendab 12 piires, teab arvude rida 12 ni
- Oskab nimetada antud arvule eelnevat / järgnevat arvu .
- Tunneb numbrimärke.
- Võrdleb arve (on suurem kui, on väikesem kui)
- Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab.
- Võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.

Suurused ja mõõtmine:

- Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi.
- Leiab vaadeldavatest objektist silma järgi suurema – väiksema-sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades.

- Hindab kaugust silma järgi.
- Mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahenditega.
- Järjestab raskuse ja paksuse järgi.

Geomeetrilised kujundid:

- Koostab mustreid, laob pilte kujunditest.
- Rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse jm järgi .

Orienteerumine ajas:

- Kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi.
- Eristab mõisteid kiiresti – aeglaselt, varsti, hiljem, kohe.

Orienteerumine ruumis:

- Määrab eseme asukoha teiste esemete suhtes:all- peal- kohal, keskel- äärel, vasakul, paremal.
- Orienteerub ruumis ja õues juhendite järgi

IV Valdkond

Kunst

Arengu eeldatavad tulemused:

Kujutamine ja väljendamine:

- Püsib töös valitud teemas
- Rõhutab oma töös tavaliselt kõige tähtsamat värvi, asukoha, suuruse valikuga
- Oskab näidata põhilisi värve ja vorme looduses

Kujundamine:

- Püüab jätkata mustri rütmi , arvestades kaunistatava eseme eripäraga
- Aitab täiskasvanu toel kujundada tähtpäevaga seotud ruumi

Meisterdamine:

- tunneb mõningaid looduslikke materjale;

Voolimine:

- Voolib erinevate voolimismaterjalidega loovalt, valmistades natuurile sarnase kunstitöö.

Joonistamine:

- Värvib kujundeid, püsides enamasti piirjoonte sees ning varieerides joonte tihedust.
- Kasutab erinevaid joonistusvahendeid vilunult.

Maalimine:

- Valdab enamikke loovaks maalimiseks vajalikke tööoskusi värvide ja pintslite kasutamises.
- Täiskasvanu toel segab värve uute toonide saamiseks .

Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist.

- Vaatleb kunstitöid ning raamatuillustratsioone, märkab detaile ja värve.
- Jutustab teose juurde loo.

V Valdkond

Muusika

Arengu eeldatavad tulemused:

Laulmine:

- Laulab ilmekalt, lähtudes laulu ja teksti karakteri st.
- Laulab peast õpitud rahva- ja lastelaule ning esitab neid rühmas.

Muusikalis-rütmiline liikumine:

Tõrva lasteaia Mõmmik õppekava

- Liigub ja tantsib sünkroonis teistega, kasutades näiteks hüpaksummu ja eesgaloppi.
- Kõnnib, jookseb ja reageerib rütmiliselt täpselt (nt. muudab liikumissuunda muusika dünaamika ja tempo järgi).

Muusika kuulamine:

- Tunneb ära lihtsamaid žanre (marss, laul, tants).
- Väljendab loovalt muusika kuulamisest saadud elamusi.

Pillimäng:

- Mängib rütmi- ja meloodiapillidel (nt puuagoogo, taldrik, guiro, triangel, kõlaplaadid), lihtsamaid ostinato kaasmänge (lühike st korduvat rütmi-, viisi-, meloodialõiku).
- Mängib pilliansamblis.

VI Valdkond

Liikumine

Arengu eeldatavad tulemused:

Põhiliikumised:

- Käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses.
- Ronib varbseinal vahelduva sammuga ning täidab lisa ülesandeid.

Liikumismängud:

- Käsitseb mängu- ja spordivahendeid loovmängudes.

Spordialad, võimlemine:

- Valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu.
- Säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu.

Spordialad, kelgutamine ja suusatamine:

- Suusatab vahelduva libiseva sammuga.
- Käsitseb suusavarustust õpetaja abiga.

Tants ja rütmika:

- Kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga.
- Kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.

Vaba aeg ja loodusliikumine:

- Suudab sõita tõukerattaga ja kaherattalise rattaga, suusatada.

6.7 Seitsmeaastased lapsed

I Valdkond

Mina ja keskkond

Arengu eeldatavad tulemused:

Mina:

- Oskab end tutvustada.
- Teab oma kohustusi ja õigusi
- Kirjeldab enda omadusi ja huve

Perekond ja sugulased:

- Teab oma pereliikmeid ja lähisugulasi
- Mõistab, et pered võivad olla erinevad
- Jutustab oma vanavanematest

Kodu:

- Oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta
- Teab kodust aadressi ja telefoni

Lasteaed:

- Teab lasteaia aadressi
- Nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust
- Kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone

Kool:

- Teab kooli kui õppimise kohta
- Oskab kirjeldada, mille poolest lasteaed koolist erineb

Ametid, elukutsed, tööd:

- Oskab nimetada pereliikmete elukutseid ja ameteid
- Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust
- Mõistab töö ja vastutuse tähtsust
- Soovib osalda jõukohastes kodutöodes
- Selgitab raha otstarvet

Kodumaa:, teised rahvused eestis:

- Nimetab Eesti riigi sümboliteid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi)
- Teab koduvalla/-linna sümboliteid.
- Oskab Eesti kaardil näidata oma kodukohta
- Teab Eesti Vabariigi presidendi nime
- Oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli ning teab nende kombeid ja traditsioone
- Teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi, Venemaa)

Tähtpäevad, pühad, kombed:

- Teab eesti rahva traditsioone ja kombeid
- Teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev jne)
- Oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus (jaanipäev, jõulud, aastavahetus jne)
- Oskab nimetada riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (riigi aastapäev, võidupüha)

Üldinimlikud väärtused, üldtunnustatud käitumisreeglid:

- Teab mõistete ausus ja autus tähendust ning oskab vastavalt käituda

- Oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades es (kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul)
- Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest.

Sõprus, abivalmidus:

- Oskab luua ja hoida sõprussuhet; teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla
- Kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsetes ja leppides
- Tunneb ära enda ja teiste väljendatud mõningaid emotsioone
- Oskab oma emotsioone väljendada vastavalt olukorrale
- Laps tunneb ära ja oskab nimetada emotsioonide põhjuseid ja tagajärgi

Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus

- Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid
- Oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda (vane mad, vanavanemad jt)

Suhtumine erinevustesse

- Oskab arvestada oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi
- Teab nimetada erivajadustega inimeste vajalikke abivahendeid
- Pakub abi erivajadustega inimestele oma võimete ja võimaluste piires

Ehitised

- Oskab kirjeldada vanaja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ja nende otstarvet
- Oskab nimetada maja ehistuseks kasutatavaid materjale (puit, kivid)
- Oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, polikliinik, pank, apteek, kaubanduskeskus jm)
- Teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (kõrtsihoone, kirik, veskitamm vm)

Kodumasinad

- Kirjeldab kodumasinaid ja – elektroonikat ning teab nendega seotud ohte (täpsemad kirjeldused)

Sõidukid

- Oskab nimetada või kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (kraana, prügiauto, teerull jm)

Jäätmed

- Teab, miks on vaja prügi sortida (paber, plast, patareid)
- Oskab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi
- Mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (tarbetud ostud, raiskamine)

Tervise väärtustamine

- Kirjeldab, mida tähendab tema jaoks terve olemine
- Kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist (näited tervisliku käitumise ja ka riskide vältimise kohta)
- Teab, mis on haigus
- Teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist (nt suitsetamine, alkoholi tarvitamine, vägivald)

Hammaste tervis

- Selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaaugud)
- Järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevases elus

Tervislik toitumine

- Oskab nimetada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve

Inimkeha tundmine

- Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne, ning teab, millised tegevused aiatavad neid hoida tervena
- Teab tüdruku ja poisi erinevusi

Ohutus ja turvalisus

- Teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud)
- Teab, millised on turvalise ja käitumise reegleid erinevates situatsioonides ja keskkondades.
- Nimetab hädaabinumbri 112 ja oskab seda kasutada.
- Teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt vigastada saanud kaaslane)
- Selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/maal või metsas

Kodukoha loodus: veekogud, kodupaiga mets – ja kodu loomad; taimed, seemned ja putukad

- Oskab kirjeldada kodukoha loodust (järve ääres, park, mets, suur puu jne), nimetada ning iseloomustada metsloomi, koduloomi ja putukaid.
- Oskab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks või mis kasvavad kodukoha lähedal põldudel.

Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng

- Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja – viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust
- Teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus ja poegade toitmine)

Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng

- Oskab kirjeldada tuttavate putukate välimust ja nende elupaiku

Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng

- Oskab nimetada ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi (marjad: mustikas, maasikas, pohl, sõstar, tikker; puud: õunapuu, kirsipuu, toomingas, pihlakas jne)

Õõ ja päev: nende vaheldumine, sellega seotud muutused looduses

- Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevate tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring

Aastaajad, nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused

- Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada
- Oskab nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastajast (seemnete külvamine, taimede istutamine, põldude kündmine, rannas päevitamine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne)
- Oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse)

Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused

- Selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele.

Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng

- Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt
- Kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele
- Teab, kuidas loomi talvel aidata ja oskab seda teha
- Teab, kuidas haiget saanud või inimese hüljatud looma aidata
- Teab prügi sortimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi (pudelid, paber, olmeprügi)
- Soovib osaleda looduse korrastamises

Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele ja loomadele

- Selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele

Valgusfoor ja tänava ületamine

- Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda
- Teab, kuidas ületada ristmikku
- Teab liiklemise erinevusi linnas ja maal

Liiklusmärgid

- Teab, kuidas käituda ühissõidukist väljudes
- Teab rulluiskude ja rulaga sõitmise nõudeid (kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsed, ohutud paigad)

Sõidukid

- Oskab kasutada ühissõidukit

Helkur, turvatool ja vöö

- Teab, kuhu kinnitada helkur ja helkurribad

II Valdkond

Keel ja kõne

Arengu eeldatavad tulemused:

Suhtlemine:

- Kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid (veenmine, ähvardamine) sõltuvalt suhtluse eesmärkidest
- Valib intonatsiooni ja sõnu olenevalt kaassuhtlejast (laps/täiskasvanu) ja/või suhtlusolukorrast (kodu/võõras koht)
- Mõistab kaudseid ütlusi
- Jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi, andes edasi põhisisu ning olulised detailid
- Tuletab mõttelüngaga tekstis iseseisvalt puuduva info.
- Räägib sellest, mida hakkab tegema (plaanib välikõnes tuttavaid tegevusi)
- Laiendab jutustades suunamisel teksti (tuletab eelnevat ja järgnevat tegevust, sündmust)
- Jutustamise ajal parandab ja täpsustab oma teksti

Grammatika:

- Kasutab kõnes kõiki käändevorme ainsuses ja mitmuses, sh harva esinevaid (nt olev kääne)
- Kasutab kõnes käändevorme harva esinevates funktsioonides
- Kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante
- Kasutab kõnes enamasti õigesti laadivahetuslikke sõnu
- Kasutab õigesti põimlauseid, mis väljendavad põhjust (... , sest...), tingimust (kui..., siis), eesmärki (... , et...)

Sõnavara

- Selgitab kuulnud kujundlike väljendite (nt tuul ulub) tähendust oma sõnadega ja/või toob enda kogemusega seotud näiteid.
- Kasutab kõnes mõningaid abstraktse tähendusega sõnu (mõtlen, arvan, julge, lahke)
- Kasutab kõnes inimeste ja loomade tegevust iseloomustavaid sõnu.
- Liidab ja tuletab analoogia alusel tuttavas kontekstis keelenormi järgides sõnu.
- Kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu (vahel, kohal, otsas, varem)
- Mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades (sõidukid, elusolendid, kehaosad)

Hääldamine:

- Kordab järkele tähenduselt võõraid sõnu
- Hääldab õigesti võõrhäälikuid (f jms.) tuttavates sõnades

Kirjalik kõne:

- Nimetab ja kirjutab enamikku tähti.
- Veerib 1- 2 silbilisi sõnu kokku, pikemaid sõnu loeb aimamisi (järgneva kontrollita) ja võib eksida
- Häälib õigesti 1-2 silbilisi sulghäälikuis sisaldavaid häälikuühendita sõnu
- Eristab häälikuühendita sõnas kuulmise järgi teistest pikemaid häälikuid
- Jagab kuulnud lause sõnadeks, kasutades sõnade arvu märkimiseks abivahendeid.
- Muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri (tibu – tippu)

- Tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri.

III Valdkond **Matemaatika**

Arengu eeldatavad tulemused:

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine:

- Mõtestab arvude rida 12ni
- Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb ja kasutab vastavaid sümboleid (+, -, =)
- Oskab koostada matemaatilisi jutukei kahe etteantud hulga järgi.

Suurused ja mõõtmine:

- Teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõte cm, m, k m; massimõõtu ning mahumõõtu liiter; rahaühikuid euro ja sent ning kasutab neid mängutegevustes
- Mõõdab pikkust, raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtvahenditega

Geomeetrilised kujundid:

- Eristab ruumilisi kujundeid (kuup, kera, risttahukas, püramiid) tasapinnalistest kujunditest (ruut, ring, ristkülik, kolmnurk)

Orienteerumine ajas:

- Teab kuude nimetusi ning enda sünnikuud- ja päeva
- Määrab kellaaega täistundides ning koostab päevakava
- Kasutab kõnes õigesti *sõnu enne, praegu, hiljem – varem, noorem – vanem* .

Orienteerumine ruumis:

- Orienteerub tasapinnal (paberil)

IV Valdkond **Kunst**

Arengu eeldatavad tulemused:

Kujutamine ja väljendamine:

- Kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks.
- Püsib töös antud teemas, seda isikupäraselt tõlgendades
- Jutustab temaatilistes töödes tegelaste tegevustest, omavahelistest suhetest ning tegevusajast- ja kohast
- Rõhutab kõige tähtsamat oma töös värvi, asukoha või suuruse valikuga
- Tunneb ümbritsevas erinaveid värve ja nimetab erine vaid värvitoone (hallikas, mustjaspruun)

Kujundamine:

- Märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata.
- Kujundab kaunistusmotiivi või mustri, arvestades kaunistatavat eset.
- Selgitab omavalmistatud (voolitud, volditud, meisterdatud) eseme otstarvet ja nimetab koha, kuhu see sobib.
- Aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi.

Voolimine:

- Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära.
- Valmistab õpetajaga koos uusi voolimissegusid.
- Niisutab voolingute ühenduskohti esemete tugevdamiseks.

Joonistamine:

- Kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende olemusest lähtuvalt.
- Värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda.

- Sobitab pindu kattes heledaid, tumedaid, peeni ja jämedaid jooni.

Maalimine:

- Segab värve uute toonide saamiseks.
- Kasutab töös eri jämedusega pintsleid.
- Vältib värvide määrdumist.
- Kasutab töös pintsli erinevalt (pintsli otsa ja külge)

Meisterdamine:

- Kujundab või täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke.
- Valib eri materjalide liitmiseks ühendusviiside seast oma mõtte teostamiseks sobivamad või leiab oma võtmed.
- Valmistab lihtsa mänguasja täiskasvanu tegevust matkides.

Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist:

- Märkab teoseid või ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ja värve ning tajub meeleolu.
- Fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo: mis juhtus enne, mis pärast.
- Kasutab raamatuillustratsioone, fotosid ja kunstiteoseid (sh skulptuure) oma töö lähtealustena, luues oma vaba ja isikupärase variandi.

V Valdkond

Muusika

Arengu eeldatavad tulemused: Laulmine:

- Laulab ilmekalt voolava ja pehme häälega eakohaseid rahva- ja lastelaule
- Esitab neid laule nii rühmas kui ka üksi.

Muusikalis-rütmiline liikumine

- Väljendab ennast loovalt liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele (tempo, dünaamika, register, muusika meeleolu) nt. kasutab külg – ja esigaloppi ning hüpaksammu.
- Sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt, õige kehahoiuga.

Muusika kuulamine

- Kuulatud muusikat iseloomustades kasutab eakohast sõnavara.
- Näitab tegevustes üles loomingulist initsiatiivi, toetudes oma kogemusele kuuldud palade suhtes (jutustab, mida kuulis muusikas)
- Eristab vokaal ja instrumentaalmuusika lihtsamaid žanre (hällilaul, marss, tantsuviis, rahvalaul)

Pillimäng

- Oskab mängida eakohastel rütmil – ja meloodiapillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpaladele.
- Mängib pilliansamblis.
- Mängib järgmisi pille: kõlaplaadid, metall-agoogo, cabasa, cazizi, plaatpillid (ksülofon, metallofon, kellamäng)

VI Valdkond

Liikumine

Arengu eeldatavad tulemused:

Liikumisteadmised:

- Nimetab erinevaid spordialasid ja mõne Eesti tuntuma sportlase.
- Keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele.
- Liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest (valib sobivad paigad ja vahendid)

- Peseb ennast pärast aktiivset kehalist tegevust.

Põhiliikumised

- Sooritab põhiliikumisi pingevalt, nii et liigutused on kordineeritud ja rütmilised.
- Säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu.
- Kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.

Liikumismängud

- Võistleb kombineeritud teatevõistluses (takistusriba läbimine)
- Mängib sportlike elementidega mängu.
- Organiseerib ise liikumismänge.
- Kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.

Spordialad: võimlemine

- Valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui ka tänaval.
- Orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene.
- Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi.

Spordialad: kelgutamine ja suusatamine

- Osaleb kelguvõistlustel (kaugusele, täpsusele)
- Sõidab nõlvakust alla põhiasendis.
- Suusatab kordineeritud liikumisega.
- Käsitseb suusavarustust iseseisvalt.

Tants ja rütmika

- Sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslasega.
- Liigub enda tekitatud rütmi järgi ning vahelduva tempoga kiirelt aeglasele.
- Väljendab liikumise kaudu emotsioone.
- Kasutab liikudes loovalt vahendeid (linte, rätikuid, rõngaid).

Vaba aeg ja loodusliikumine

- Tegutseb iseseisvalt koduümbruse mängu- ja spordiväljakul.
- Mängib lihtsamaid maastikumänge.

7. ERIVAJADUSTEGA LASTEGA TEHTAV TÖÖ

Erivajaduste all mõeldakse lapsi, kes on mingis valdkonnas teistest lastest oluliselt erinevad. Näiteks andekad, tähelepanuhäiretega, kohanemiskustega, logopeedilised, allergilised lapsed. Olenevalt lapse suundumusest ja individuaalsetest vajadustest rühmaõpetaja:

- koostab koolipikendust saavatele lastele ja vajadusel teistele erivajadustega lastele individuaalse arenduskava (LISA), mida kooskõlastatakse ka vanematega;
- suunab andekate laste vanemate tähelepanu lapse andekusele ja soovib pöörduda vastavatesse ringidesse;
- arutab vanematega lapse erivajadusi, soovib pöörduda vastavate erialaspetsialistide poole;
- arvestab individuaalses töös lapsega tema kalduvusi ja iseärasusi, planeerib vajaliku aja igale lapsele
- vajadusel osaleb ettevalmistuse saamiseks vastavasisulistel koolitustel.

7.1. Õppe- ja kasvatustegevuse põhieesmärgid:

- laste erivajaduste võimalikult varane märkamine ja võimete väljaselgitamine ning arengutaseme kirjeldamine;
- lapse arengupotentsiaali maksimaalne ärakasutamine;
- laste arengu soodustamine läbi mängu, lapsekeskes ja turvalises keskkonnas;
- vajadusel individuaalne õpetus ja kooliks ettevalmistamine;
- eakohase arenguga lastega kontaktide ja suhtlemise võimaldamine ning suhtlema julgustamine;
- perekonna ja spetsialistide kaasamine, meeskonna- ja võrgustikutöö.

7.2. Erivajaduse võimalikult varase märkamise ja võimete väljaselgitamise tagavad:

- laste vaatlused
- laste arengumappide koostamine ja analüüs
- laste arengu hindamine ja analüüs
- lapsevanema teavitamine lapse vaatlustulemustest ja tähelepanekutest vahetult ja perevestluste käigus.

Oluline on tuua konkreetseid näiteid lapse tegevusest ja käitumisest, tunda huvi koduse olukorra vastu, otsida seoseid ja pakkuda teavet spetsialistide tegevusvaldkondade kohta.

- soovitud erialaspetsialisti (eriarst, psühholoog, logopeed, eripedagoog, sotsiaaltöötaja) konsultatsioonile minekuks
- vajadusel laiendatud arenguvestlus, millest võtavad lisaks rühmaõpetajatele osa meditsiiniõde, logopeed, eripedagoog ning asutuse direktor .

7.3. ARENGULISED VÕI KESKKONNAST TINGITUD ERIVAJADUSED

7.3.1 Muukeelne laps

Põhieesmärgiks muukeelsete lastega töös on aidata kaasa lapse maailma tundmaõppimisele teise keele kaudu, toetudes sellele, mis emakeeles on juba omandatud. Eesmärgi realiseerimisel peame oluliseks :

- äratada huvi eesti keele vastu läbi lapse jaoks mõtteka tegevuse, võimaldades tal kasutada teist keelt mõtekates igapäevastes suhtlemissituatsioonides, kuna keele omandamine saab alguse tegelikus suhtluses
- motiveerida last keelt õppima,
- kujundada eesti keelele omast hääldust,

- õpetada eesti keele sõnu ja väljendeid läbi mängu ja suhtlemise
- julgustada last õpitud sõnu ja fraase kasutama,
- kujundada valmidust eesti keeles suhtlemiseks,
- kaasata ja informeerida lapsevanemaid kodu rolli olulisusest lapse keele omandamisprotsessis.
- sagedast ettenäitamist
- selgitamisel ilmekat kehakeele ja miimika kasutamist
- mitmekesist tegevust, vaheldust, palju esemelis-praktilise tegevuse kasutamist (seoste tekkimine)
- füüsilist tegevust ja liikumist
- koos lapsega tegemist /mitte lapse eest ära tegemist!/
 - eakaaslaste tuutorluse rakendamist, mis tähendab, et ette võivad näidata lapsed, kes ülesannet oskavad
 - keele õppimiseks tõhusat ümbruse ära kasutamist, mis tähendab, et rohkesti kasutavad õpetajad pildimaterjali ja sõnasilte seintel
- õpetaja kõrgekvaliteedilist keele-eeskuju ja keelekasutust:
 - grammatiliselt lihtsad laused
 - lihtne, igapäevane sõnavara
 - laste öeldud lausete kordamine
 - räägib asjadest mis on tugevalt ümbrusega seotud (siin ja nüüd)
 - rõhutab olulisi sõnu
 - kasutab kehakeelt, miimikat, ettenäitamist
 - räägib aeglasemalt

7.3.2 Logopeediliste probleemidega lapsed

Töös kõneravi probleemidega lastega

RÜHMAÕPETAJA:

1. jälgib lapse keelelist arengut ning teavitab kahtluse ilmnemisel lasteaia logopeedi,
2. pakub lastele õige keelekasutusega eeskujut;
3. kasutab lihtsaid lauseid;
4. teeb koostööd logopeediga.

LOGOPEED:

1. tuvastab iga-aastase laste kõneuuringu käigus (ka õpetajate suunamisel) kõnearengu eripärad,
2. viib läbi individuaalseid kõnearendustegevusi,
3. nõustab õpetajaid ja lapsevanemaid töös kõneravi vajava lapsega
4. vajadusel annab soovitusi ja suunab teiste spetsialistide konsultatsioonile

7.3.3 Andekad lapsed

Töös andekate lastega:

1. tõstetakse üldandekuse korral (eelisarenenud on paljud valdkonnad) vastavate õppetegevuste raskusastet ja materjalide keerukust;
2. eriandekuse korral (kunstialad, muusika, füüsiline andekus) soovitatakse lapsevanemale vastavaid huvialaringe.

7.3.4. Aktiivsus- ja tähelepanuhäirega lapsed

Töös aktiivsus- ja tähelepanuhäiretega lastega peame oluliseks:

1. mõistmist, et lapse teistest erinevat käitumist ei põhjusta tигedus, laiskus või vanemad,
2. pidevat personaalset juhendamist, kuna paljud sellised lapsed ei suuda rühmas organiseeritult keskenduda ja töötada; vajadusel määrata kõrvaline vaikne töökoht.
3. pakkuda lapsele eduelamusi, tasustades rahulikku ja keskendunud käitumist positiivse

tähelepanu ja kiitusega.

4. rahuliku ja turvalise meeleolu loomine rühmas
5. piirata rahutut ja püsimatut käitumist sellele mitte liigse tähelepanu pööramisega.
6. määrata konkreetsetele ülesannetele täpne aeg, et aidata lapsel keskenduda ühele või piiratud arvule tegevustele.
7. täiendada suulisi juhiseid visuaalsete või kirjalike juhistega,
8. kodu, eripedagoogi ja lasteaia tihedat koostööd.

7.3.5. Käitumishäiretega lapsed

Töös käitumishäiretega lastega peame oluliseks:

1. teha kindlaks probleemide ulatus ja põhjused (kas erivajadus või perekonna kasvatusstiil, mittejõukohane õpetamine või mõlemad),
2. kindlate piiride ja reeglite kehtestamist, mille aluseks on lapse vanus ja rühmameeskonna kokkulepped perekonnaga. See muudab lapse tegevuse korrapärasemaks ning välised piirid aitavad tal kujundada uusi sisemisi piiranguid.
3. rahuliku ja turvalise meeleolu loomine rühmas
4. regulaarsust ja kindlaid rutiine laste igapäevategemistes,
5. kodu ja lasteaia tihedat koostööd, lapse perekonna kaasamist ühtsete reeglite kehtestamisel.
6. vajadusel soovitud erialaspetsialisti (eriarst, psühholoog, logopeed, eripedagoog, sotsiaaltöötaja) konsultatsioonile minekuks.

7.3.6. Vasakukäelised lapsed

Töös vasakukäeliste lastega peame oluliseks:

1. selgitada välja, kumba kätt laps kasutada eelistab,
2. suunata last kasutama paremat kätt, kuid mitte sunniga (käelisus kujuneb välja 7.-8. eluaastaks),
3. paigutada lapsed nii, et söömise ega tegeluste käigus ei segaks üksteist
4. võimaluse kasutada vasakukäelise kääre jm. töövahendeid

7.3.7. Allergilised ja suhkruhaiged lapsed

Töös allergiliste ja suhkruhaigete lastega peame oluliseks:

1. Kodu, perearst ja lasteasutuse koostööd, mille käigus võimaluse korral koostatakse lapsele erimenüü.
2. Rühma meeskonna ja köökipersonali koostööd.
3. Suhkruhaige lapse puhul koostatakse lapsevanematega ja lasteaia personaliga lisakokkulepe eri olukordades tegutsemiseks.

7.4. Individuaalse arenduskava koostamine

Individuaalne arenduskava (LISA 11) koostatakse koolipikendust saavatele lastele ja vajadusel teistele erivajadustega lastele.

Individuaalne arenduskava määrab kindlaks:

- arengulisi erivajadusi arvestava õpetuse individuaalsed eesmärgid ja sisu,
- õpetuse protsessi ja ajalise kestuse,
- õppematerjali kohandamise ja hindamise.

Individuaalse arenduskava koostamise aluseks on lisauuringud, arenguhindamine ja kirjeldamine (testid, arengutaseme kirjeldus).

Individuaalne arenduskava koostatakse meeskonnatööna konkreetsele lapsele kindlaks ajavahemikuks neis arenguvaldkondades, mille arengutase erineb eeldatavast eakohasest tasemest (eakaaslaste keskmisest tasemest).

Õppeaasta lõpul viiakse läbi perevestlus, kus tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava läbimisest.

8. LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED

Lasteaia õpetaja jälgib kavakindlalt lapse kehalist, vaimset ja sotsiaalset arengut.

Lapse arengu hindamisel kasutatakse enamasti vaatlusmeetodit, samuti analüüsitakse laste töid, intervjuueritakse lapsi ja viiakse kord õppeaastas (vajadusel sagedamini) läbi planeeritud lapse arengu hindamisi. Vanematele tutvustatakse kasutatavaid meetodeid, tunnustatakse laste toimetulekut, edasiminekut, positiivseid hoiakuid ja huvi. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut.

Kõik lapse arengu hindamist puudutavad materjalid on konfidentsiaalsed.

Lapse arengu hindamisel jälgitakse kolme põhiaspekti:

- Kehaline areng – hindamisel vaadeldakse eelkõige lapse üld- ja peenmotoorikat: koordineerimist, kõndi, rühti, tasa kaalu, painduvust, täpsust, näo- ja sõrmelihaste kontrolli oskust ning jõudu ja vastupidavust.
- Vaimne areng – hindamisel vaadeldakse psüühiliste protsesside ja kujutluste ning õppimise alusoskuste arengut, kõne kasutamise ja mõistmise hindamine.
- Sotsiaalse arengu hindamisel vaadeldakse lapse tegutsemist ja suhtlemist teiste laste ja täiskasvanutega, lapse tegevuste, eelkõige mängu arengut, iseseisvust, toimetulekuoskusi, emotsioonide kontrolli ja väljendamise oskust, kollektiivis kohanemist, kõlblist ja esteetilist arengut.

Kogu õppeaasta vältel jälgib õpetaja pidevalt lapse arengut

Lapse kordaminekut ja individuaalse töö vajaduse märgib õpetaja rühmapäevikus märkuste poolel.

Vajadusel koostatakse lapsele individuaalne arenduskava.

Meetodid ja materjalid, mille alusel laste arengut hinnatakse, on fikseeritud rühmade tegevuskavades.

Õppeaasta lõpul viib õpetaja läbi lapse vanusele vastava arengu hindamise, täidab hindamislehe ja koostab selle põhjal lapse individuaalse arengukirjelduse

Alusmaterjalid, millele toetudes laste arengut hinnatakse on koondatud vanuseastmeti mappidesse, mis sisaldavad:

- arengu hindamislehte + arengu hindamise kokkuvõtet ehk arengukirjeldust
- vahendite kasutusjuhiseid
- arengu hindamise vahendeid.

Mapi kasutamisel lähtutakse põhimõtetest:

- arengu hindamine toimub individuaalselt ja mänguliselt
- arengut kirjeldatakse lapse saavutusi väärtustades ja individuaalset eripära arvestades.

Laste arengukirjelduste põhjal koostatakse kokkuvõtteks rühma laste hindamise analüüs, mis on osa rühma õppe-kasvatustöö analüüsist

Lasteaeda tulles seatakse igale lapsele sisse isiklik arengumapp, mis on aluseks lapse arengu hindamisel kuni kooli minekuni. Arengumappi kogutakse kõikides rühmades:

- lapse vabu joonistusi;
- käeliste tegevuste käigus valminud lapsele enam meeldinud töid (koos lapsepoolse põhjendusega);
- töölehti.

Lisaks õpetajate vabal valikul muid konkreetse lapse arengut illustreerivaid materjale (jutustused, testid, küsitlused jms).

Kuni kaks korda aastas toimuvad planeeritud vestlused vanematega laste arengust (LISA). Arenguvestluste eesmärgi ja toimumise korda tutvustavad õpetajad vanematele rühma koosolekutel.

- Sügisese vestluse eesmärk on saada infot lapse koduse kasvukeskkonna kohta ning pere ootuste ja soovide kohta koostöö osas. Vestluse läbiviimise alus on lapsevanema poolt eelnevalt täidetud perevestluse ettevalmistusleht (LISA).
- Kevadel toimuva perevestluse eesmärk on anda tagasisidet lapse arengust ja teada saada vanema rahuolu lasteaia kohta. Vestlus toimub lapse arengukirjelduse alusel (LISA), mille koostamisel õpetaja on lähtunud lapse arengu hindamisest (rühmapäevik, lapse arengu hindamisleht, lapse arengumapp jm). Arengukirjelduste koostamisel ja sõnalise hinnangu andmisel on õpetajale orientiiriks lapse arengu hindamislehel fikseeritud arengu näitajad (arengu eeldatavad tulemused erinevas vanuses). Eeldatavad tulemused ei ole kõigile lastele kohustuslikud, kuid aitavad seada lapse arengu eesmärgi ja planeerida vajalikke tegevusi.

9. KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA

Koostöö lastevanematega tugineb järgmistele põhimõtetele:

- Lasteaed toetab lapsevanemat lapse kodusel kasvatamisel ja arendamisel.
- Lasteaia tegevuse nii lühi- kui pikaajalisel planeerimisel arvestatakse lastevanemate ootuste ja soovidega.
- Kodu kasvatuspõhimõtete tundmine on aluseks lasteaia õpetajale lapse kasvatuskäitumise hindamisel ja õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel.

Lastevanematega koostöö võtmeisikuks on lapse rühma õpetaja, kes igapäevaselt puutub kokku nii laste kui lapsevanematega. Rühma vanemate ootuste ja soovidega arvestamine ning planeeritud ühisüritused kajastuvad rühma tegevuskavas.

Koostöövormid lapsevanematega rühma tasandil:

Infovahetus

- informatsioonilised teadaanded rühma stendil;
- infovoldikud;
- igapäevane infovahetus õpetajaga;
- rühma lastevanemate meilinglist;
- pere või arenguveestlused õpetajaga lapse arengust kuni 2 korda aastas
- rühma lastevanemate koosolekud.
- ühisüritused sünnipäevapeod, väljasõidud, rühmapeod jm.
- Laste kodude külastamine

Koostöövormid lapsevanematega asutuse tasandil:

- Ühisüritused, peod , matkad ,tähtpäevade tähistamine jms.
- Hoolekog koosolekud.
- Vestlus lasteaia direktoriga
- Lastevanemate üldkoosolek
- Lastevanemate koolitused

10. KOOLIVALMIDUSE SAAVUTAMINE JA KOOSTÖÖ KOOLIGA

Koolivalmiduse saavutamine

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärgist tulenevalt on lasteaia üheks ülesandeks toetada laste füüsilist, sotsiaal-emotsionaalset ja vaimset arengut, mille tulemuseks on koolivalmiduse saavutamine. Koolivalmidus on lapse valmisolek õpitegevuse alustamiseks, mis väljendub lapse soovis õppida, omandada uusi teadmisi, jälgida ja täita täiskasvanu selgitusi, korraldusi.

Koolivalmiduse kujundamisel on õpetaja ülesanneteks :

toetada koolivalmiduse saavutamisel lapse arengu erinevaid aspekte, lähtudes seejuures lasteaia õppekavast, kus on fikseeritud lapse arengu eeldatavad tulemused seitsmeaastaselt; kujundada olulisi sotsiaalseid oskusi mis võimaldavad suhelda teistega sotsiaalseid norme, väärtusi ja ootusi arvestaval ning tõhusal, eesmärgi saavutamise viisil (nt. võime luua ja hoida suhteid, keskendumis- ja töö lõpuleviimise võime, sihikindlus, initsiatiivsus, viisakus jms). analüüsida ja hinnata lapse koolivalmidust (LISA Koolivalmiduse hindamine), ning planeerida sellest tulenevalt tegevusi; edastada lapsevanemale teavet lapse arengu ja koolivalmiduse kohta (nii 2 korda aastas perevestlustel kui jooksvalt õppeaasta jooksul).

Õppeaasta lõpus täidab rühmaõpetaja koolivalmiduskaardi, mille vanem edastab kooli.

Koolikohustuslikust east noorema lapse (6aastat ja noorem) koolisaatmisel annab rühmaõpetaja lapsevanemale hinnangu lapse koolivalmiduse kohta.

Koostöö kooliga

Koostööd kooliga arendatakse selleks, et muuta lastele koolimine sujuvaks, huvitavaks ja stressivabaks.

Koostöövormid koolidega vanematele:

Koolide õppimisvõimalusi tutvustavad kohtumised koolide töötajatega.
Kohtumised koolipsühholoogi jt spetsialistidega koolivalmiduse teemadel.

Koostöövormid koolidega lastele:

Koolide lahtiste uste päevadel osalemine
Õppekäigud ja ekskursioonid kooli

Tagasiside koolist

Koolist tagasiside saamise eesmärgiks on laste kooliks ettevalmistamist puudutavate andmete saamine lasteasutuse ja õpetajate töö analüüsimiseks, parendamiseks ja edasise tegevuse planeerimiseks.

1. Koolist tagasiside saamine toimub esimese kooliaasta veebruaris.
2. Tagasiside küsitlus viiakse läbi elektrooniliselt.
3. Selleks lepivad rühmaõpetajad kevadel kooliminevate laste vanematega kokku tagasisidestamise aja ning koguvad tagasiside andmisega nõustunud lastevanemate e-posti aadressid.

4. Tagasiside ankeedi teeb internetis kättesaadavaks direktor ning edastab sellekohase informatsiooni õpetajatele.
5. Veebruaris edastatakse lastevanematele e-posti teel sellekohane teade, milles märgitakse ära küsitlusperioodi pikkus ja link elektroonilise tagasisideankeedi (LISA) aadressiga.
6. Küsitlusperioodi lõppedes teeb direktor saadud tagasisideandmetest kokkuvõtted ja teavitab pedagoogilise nõukogu koosolekul saadud tulemustest õpetajaid.
7. Saadud tulemustest lähtuvalt planeeritakse pedagoogikanõukogus järgmiseks õppeaastaks parendustegevused.

11. ÕPPEKAVA UUENDAMISE KORD

Õppekava uuendamine ja muutmine toimub alljärgnevatel põhjustel:

- seaduse ja omavalitsuse määruste muutumisel;
- parendamise eesmärgil ja uute ettepanekute tegemisel.

Tõrva lasteaia Mõmmik õppekava on arenev dokument, mis muutub koos ajaga.

Õppekava parandus- ja muudatusettepanekuid võivad esitada kõik pedagoogilise nõukogu ja hoolekogu liikmed. Õppekava muudatused kinnitab juhataja pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse. Õppekava uuendamise korra eest vastutab lasteaia direktor .

KASUTATUD KIRJANDUS

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava.

Tõrva lasteaia Mõmmik arengukava 2016 – 2019

ALMANN, S (koost.) (2000). Tea ja Toimeta nr 15. Kodu ja lasteasutuse koostöö: planeerimine, läbiviimine ja hindamine. Tallinn.

ALMANN, S., LUURI, J., MÄND, M. & REINAP, L. (2001) . Tea ja Toimeta nr 16. Õppekavatöö lasteaias: metoodiline abimaterjal lasteaiaõpetajale ja juhatajale. Tallinn.

ENNOK, K. (2012). Lapse emotsionaalne arendamine. Atlex.

HÄIDKIND, P. & KUUSIK, Ü. (2006). Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava üldosa 19. peatükk (täiendatud variant)

<http://www.ut.ee/curriculum/orb.aw/class=file/action=preview/id=155580/AEVosa21.03.06.pdf>
16.01.2007

JÜRIMÄE, M. & TREIER, J. (2008). Õppekavad ja lasteaed. TÜ Kirjastus

KULDERKNUP, E. (1999). Laps on peagi koolilaps: koolivalmidusest ja selle kujunemisest. Tallinn.

KULDERKNUP, E. & ENNOK, K. (toimet.) (2008). Käsiraamatud õpetajale. REKK.

LIIVAMÄGI, J. (toimet.) (2006). Laste- ja noortepsühhiaatria. Medicina.

MASER, M. & VARAVA, L. (koost.) (2003). Tervisedendus lasteaias. Arengu Instituut. Tallinn.

NIILO, A. & KIKAS, E. (2008). Õppimine ja õpetamine koolieelses eas. „Õppe- ja kasvatustegevuste valdkonnad“, „Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus“, „Üldoskuste areng koolieelses eas“, „Lapse arengu hindamine ja toetamine“. TÜ Kirjastus.

SAAT, H. (2004). Sotsiaalne kompetentsus. Haridus 1, 18-21.

SINIJÄRV, T. & PUHK, M. (koost.) (1999). Tea ja Toimeta nr 12. Keila SOS Hermann Gmeineri Lasteaia õppekava. Tallinn.

L I S A D

Lisa 1

MEIE PÄEV

07.00-08.30	laste saabumine rühma
08.30-08.50	hommikusöök
08.50-09.00	hommikuring
09.00-10.30	arendavad tegevused
10.30–12.00	tegevused värskes õhus
12.15-12.45	lõunasöök
12.45-13.00	unejutt
13.00-15.00	vaikne tund
15.00-15.30	vabad mängud
15.30-16.00	õhtuode
16.00-18.30	vaba mäng õues ja toas

Lisa 2

TÕRVA LASTEAIA MÕMMIK TRADITSIOONILISED ÜRITUSED

Aastaaeg	Kuu	Üritus
SÜGIS	September	Tarkusepäev
		Vanavanemate õhtu
		Liikluspäev
		Spordipäev
	Oktoober	Sügisematk
		Õpetajate päev
		Lasteaia sünnipäev
		Sügise sünnipäev
		Sügismeisterduste näitus
TALV	November	Hingede päev
		Isadepäev
		Mardipäev
		Kadripäev
	Detsember	Advendihommikud
		Jõulupeod
	Jaanuar	Looma-aasta vastuvõtt
		Sportlik talvetrall
	Veebruar	Vastlapäev
Vabariigi aastapäev		
Sõbrapäev		
KEVAD	Märts	Teatri-,muusikapäev
		Lihavõtted
		Emakeelepäev
	Aprill	Spordipäev
		Tantsupäev
		Perede südamenädala matk
		Laste tööde näitus
	Mai	Emadepäev
		Matkapäevad
Perede spordiõhtu		
Lõpupeod		
SUVI	Juuni	Lastekaitsepäev
		Personali ühisüritus

Lisa 3

PEREVESTLUSE ETTEVALMISTUSLEHT

Lapse nimi:

Rühm:

	Lapse vanus	Pere arvamus
		PERE JA KASVATUSPÕHIMÕTTED
Kes kuuluvad teie perekonda?		
Millised on teie pere koduloomad?		
Kes tavaliselt toob ja viib lapse?		
Kas teie peres on toimunud olulisi muutusi, nende mõju lapsele? (näit. elukoha muutus, uued pereliikmed jm)		
Missugused on teie pere olulisemad kasvatuspõhimõtted?		
Kas, kuidas ja mille eest Teie arvates tuleks last karistada?		
Milliseid raskusi on teil ette tulnud oma lapse kasvatamisel?		

Kui tihti ja milliseid mängesid koos lapsega mängite?		
LAPS KUI ISIKSUS		
Millised on Teie lapse tugevad küljed?		
Milles Teie laps vajab tuge?		
Millised on teie lapse põhilised tegevused ja mängud kodus? Mis talle eriti meeldib ja mis ei meeldi?		
Millised on teie lapse hirmud?		
Millised toidud teie lapsele väga meeldivad ja millised ei meeldi?		

Milline on teie lapse tervis, kas tal on allergiat, kroonilisi haigusi jms?		
Kas ja millisel kellaajal on laps harjunud päeval magama? Millised on tema harjumused uinumisel (lutt, unejutt, kaisuloom jm.)?		
Millised on Teie lapse suhted teiste lastega?		
Kui palju Te keskmiselt viibite oma lapsega õues?		
Teie pere ootused, soovid ja ettepanekud lasteaia personalile		

Kuupäev

Allkiri

Kuupäev

Allkiri

Kuupäev

Allkiri

Kuupäev

Allkiri

Lisa 4

PEREVESTLUS

Meetod: vestlus

Läbiviija: rühmaõpetaja

Aeg: kuni 2 x aastas

Perevestlused on õpetaja ja lapse vanemate vahelised vestlused, mis toimuvad vastavalt kokkulepitud ajakavale sügisel uute laste rühma saabudes.

- **Sügisised perevestlused** viiakse läbi lapse lasteaeda tulles (sõime ja 3-4- aastaste rühmas) ning koolieelses (6-7-aastaste) rühmas (vt LISA Koolivalmiduse hindamine). Sügisese perevestluse võimalus pakutakse vanematele välja igal aastal sügisel lastevanemate koosolekul. Vanema soovil viiakse sügisene perevestlus läbi ka vahepealsel perioodil (4-5- ja 5-6-aastaste rühmas).

Rühma tulnud uute laste vanematega viiakse tutvustav perevestlus läbi sõltumata lasteaeda tuleku ajast (vt. eesmärgid - Perevestlus sügisel).

Perevestluste eesmärgid ja toimumise korda tutvustavad õpetajad vanematele rühma koosolekul. Vestluste sisu ja dokumentatsioon on konfidentsiaalsed, õpetaja ei vahenda vestluste sisu kolmandatele isikutele ja hoiab dokumentatsiooni kaitstult kõrvaliste isikute eest.

PEREVESTLUS SÜGISEL

Eesmärk:

- saada infot lapse koduse kasvukeskkonna kohta, millised on lapse harjumused individuaalsed erinevused, koduse kasvatuse põhimõtted;
- teada saada pere ootusi ja soove, ettepanekuid koostöö tõhustamiseks

Vestlus toimub perevestluse ettevalmistuslehe alusel (LISA), mille täidab vanem enne vestlust. Perevestluse ettevalmistuslehe vorm on sama nii lapse lasteaeda tulles kui ka koolieelses rühmas. Lehe säilitab õpetaja kaitstult kõrvaliste isikute eest. Kui laps rühmast lahkub, annab õpetaja lehe vanemale kaasa.

ARENGUVESTLUS KEVADEL

Eesmärk:

- anda tagasisidet lapse vaimsest, sotsiaalsest ja füüsilisest arengust, individuaalse töö vajadusest;
- teada saada vanema rahulolu, ootusi
- 6-7-aastaste rühmas vt. LISA.

Alus:

Vestlus toimub lapse arengukirjelduse alusel (Lisa 5), mille koostamisel õpetaja on lähtunud lapse arengu hindamisest (rühmapäevik, lapse arengu hindamisleht, lapse arengumapp jm). Peale vestluse läbiviimist allkirjastab vanem arengukirjelduse, mille originaaleksemplar jääb vanemale ja koopia õpetajale. Arengukirjeldusi säilitab õpetaja kuni lapse lahkumiseni lasteaiast rühmas, edasiselt säilitatakse arengukirjeldusi lasteaia arhiivis viis aastat

Lisa 5

KOOLIVALMIDUSE HINDAMINE

Meetod:	Laste arengu hindamise alusmaterjalid (6-aastased ja 7-aastased)
Läbiviija:	rühmaõpetaja
Aeg:	5-6-aastaste rühmas KEVADEL aprill-mai 6-7-aastaste rühmas KEVADEL jaanuar

Koolivalmiduse väljaselgitamise eesmärk on õppida last võimalikult hästi tundma, et maksimaalselt arvestada tema individuaalsust, kohaneda tema vajadustega ning aidata tal kohaneda teistega.

Kasutatakse koolivalmiduse väljaselgitamisel lapse arengu hindamise alusmaterjale, kus on ühendatud lapse arengu eeldatavad tulemused vastavas vanuses ja koolivalmiduse testid: 6-aastastel Viivi Neare kujuneva koolivalmiduse test ja 7-aastastel Meeli Pandise koolivalmiduse küsimustik/test. Materjalid on koondatud vanuseastmete kaupa mappidesse, mis sisaldavad:

- arengu hindamise lehte + arengu hindamise kokkuvõtet ehk arengukirjeldust
- vahendite kasutusjuhiseid
- arengu hindamise vahendeid.

Koolivalmiduse hindamisele järgneb perevestlus lapsevanematega.

Koolivalmiduse hindamise tulemused on konfidentsiaalsed, õpetaja hoiab dokumentatsiooni kaitstult kõrvaliste isikute eest.

KUJUNEVA KOOLIVALMIDUSE VÄLJASELGITAMINE 5-6-AASTASTE RÜHMAS

Eesmärk:

Informatsiooni kogumine järgneva õppeaasta tegevusplaanide koostamiseks, mille käigus õpetaja:

- selgitab välja, millele lapse arendamisel enam tähelepanu pöörata ning milliseid tegevusi kasutada;
- planeerib saadud tulemustest lähtuvalt rühma õppe-ja kasvatustegevust ning individuaalseid tegevusi lastega.

Alus:

Lapse arengu hindamisleht, lapse arengukirjeldus ja vanemate poolt täidetud perevestluse ettevalmistusleht on aluseks sügisele perevestlusele. Arengukirjeldus ja ettevalmistusleht säilitab õpetaja kaitstult kõrvaliste isikute eest. Kui laps rühmast lahkub, annab õpetaja arengukirjelduse ja lehe vanemale kaasa.

KOOLIVALMIDUSE HINDAMINE 6-7-AASTASTE RÜHMAS

Eesmärk:

- anda tagasisidet lapse kujunenud vaimse, sotsiaalse ja füüsilise koolivalmiduse aspektidest ning individuaalse töö vajadusest;
- planeerida vajadusel individuaalseid tegevusi.

Alus:

Lapse arengu hindamisleht ja arengukirjeldus.

Lisa 6

LAPSE ISELOOMUSTUS.

Lapse nimi:

Sünniaeg:

Vanus:

Lasteasutus:

Rühm:

käib Tõrva lasteaia Mõmmik alates

I. TERVISLIK SEISUND

II. PSÜÜHILISED OMADUSED

A. VÕIMED

B. TEMPERAMENT

C. ISELOOM

III. ARENGUTASE

Füüsiline areng (üld- ja peenmootorika)

Vaimne areng

Sotsiaalne areng

IV. SOTSIAALNE POSITSIOON

V. KODUSED TINGIMUSED

Koostaja:

Allkiri:

Kuupäev:

Lisa 7

Tagasiside ankeet koolist lapsevanematele

Austatud lapsevanem!

Käesolev ankeet on koostatud sooviga saada tagasisidet meie õpetajate tehtud tööle laste kooliks ettevalmistamisel. Saadud andmed aitavad meil oma tööd analüüsida ja edasist tegevust planeerida. Hindamise skaala on järgmine:

- 5 - väga hea
- 4 – hea
- 3 – rahuldav
- 2 – nõrk
- 1 - halb

1. Milline on Teie üldine hinnang lasteaias tehtud kooliks ettevalmistusele?

5	4	3	2	1

Teiepoolsed kommentaarid

2. Hinnake palun keele- ja kõnealast ettevalmistust

5	4	3	2	1

Teiepoolsed kommentaarid

3. Hinnake palun ettevalmistust matemaatikaga tegelemiseks

5	4	3	2	1

Teiepoolsed kommentaarid

4. Hinnake palun liikumisalast ettevalmistust

5	4	3	2	1

Teiepoolsed kommentaarid

5. Hinnake palun ettevalmistust käelisteks tegevusteks

5	4	3	2	1

Teiepoolsed kommentaarid

6. Hinnake palun muusikalist tegevust

5	4	3	2	1

Teiepoolsed kommentaarid

7. Hinnake palun ettevalmistust sotsiaalseks toimetulekuks

5	4	3	2	1

Teiepoolsed kommentaarid

8. Millises valdkonnas saab Teie laps koolis kõige paremini hakkama?

9. Milline valdkond valmistab Teie lapsele kõige rohkem raskusi?

TÄNAME TEID!

Lisa 8

KOOLIKOHUSTUSE TÄITMISE EDASILÜKKAMINE.

Lasteaia soovitusel::

1. Kui nähakse vajadust koolipikenduseks, siis kahtluse tõestuseks viia läbi lapse arengu hindamine 7-aastase lapse arengukriteeriumite alusel.
2. Konsulteerimine lasteaia logopeediga v. eripedagoogiga
3. Rühmaõpetajate, logopeedi v. eripedagoogi ja juhtkonna vaheline kokkusaamine, kus võetakse vastu otsus, kas vanemale tehakse koolipikenduse taotlemise ettepanek või antakse lihtsalt nõu kuidas saaks last iseseisvalt aidata (sh. psühholoogi soovitamine jms)
4. Õpetajate ja lapsevanema kokkusaamine, millele järgneb lapsevanema avalduse esitamine Valgamaa Haridusameti nõustamiskomisjonile.

Lapsevanema soovil:

1. Kui lapsevanem on avaldanud soovi taotleda lapsele koolipikendust, tuleb rühmaõpetajatel läbi viia lapse arengu hindamine ja konsulteerida lasteaia logopeediga.
2. Vestlus vanemaga, selgitamaks välja mis on tema arvamuse aluseks.
3. Rühmaõpetajate, logopeedi ja juhtkonna vaheline nõupidamine, kus võetakse vastu otsus koolipikenduse taotlemise vajaduse osas.
4. Kohtumine lapsevanemaga lasteaia poolsest seisukohast tagasiside andmise eesmärgil.
5. Soovitused lapsevanemale avalduse esitamiseks / mitteesitamiseks Valga Maakonna nõustamiskomisjonile.

Koolikohustuse täitmise edasilükkamise korral püstitatakse pikenduse aastal arendusliku töö eesmärgid ja põhisuunad ning koostatakse järgnevaks õppeaastaks lapsele parendamist vajavate valdkondade arendamiseks individuaalne arenduskava (LISA)

Koolikohustuse täitmise edasilükkamise aluseks on lapse tervislik seisund. Nõustamiskomisjon arvestab arsti poolt tehtud kirjalikku otsust lapse tervisliku seisundi kohta ning teiste spetsialistide soovitusi. Koolikohustuse täitmise edasilükkamise **aluseks on järgmised tervisehäired :**

Perearsti või lastearsti otsuse alusel:

- äge haigus, krooniliste haiguste ägenemine või raske trauma, mis on vajanud pikaajalist (üle 6 nädala) haiglaravi viimasel aastal enne kooli astumist
- kõne ja keele arenguhäired (logopeedilise uuringu alusel)
- neurootilised häired

Psühhiaatri otsuse alusel:

- segatüüpi spetsiifilised arenguhäired
- pervasiivsed arenguhäired
- hüperkineetilised häired

- segatüüpi käitumis- ja tundeeluhäired
- suhtlemishäired
- neurootilised häired

Koolikohustuse täitmise edasilükkamise taotlus **rahuldatakse vaid juhul, kui** selles ajavahemikus **tagatakse lapsevanema poolt lapse arenguks ja taastusraviks vajalik keskkond ning võimalus jätkata alushariduse omandamist** kuni kooliminekuks. Koolikohustuse edasilükkamise taotlemiseks **esitab lapsevanem nõustamiskomisjonile järgmised dokumendid :**

- avaldus
- lapse sünnitunnistuse koopia
- arsti kirjalik otsus (väljavõtte tervisekaardist ja ravi/ taastusravi plaan)
- koolieelses lasteasutuses või ettevalmistusrühmas käiva lapse kohta pedagoogi iseloomustus ja/või logopeedi poolt koostatud lapse kõne iseloomustus.
- koolieelses lasteasutuses või ettevalmistusrühmas käiva lapse joonistustööd

Avaldust koolikohustuse edasilükkamiseks saab lapse vanem nõustamiskomisjonile esitada **alates jooksva aasta 01. märtsist soovitavalt kuni 01.august ning otsus tuleb teha hiljemalt jooksva aasta 31. augustiks!**

Lisa 9

AVALDUS

NÕUSTAMISKOMISJONILE

Avaldus koolikohustuse täitmise edasilükkamise kohta ühe õppeaasta võrra

Koostamise koht

Kuupäev

AVALDUSE ESITAJA (vanem või vanema nõusolekul koolieelse lasteasutuse direktor)

Ees- ja perenimi:
Elukoht:
Telefon, e-posti aadress:

ANDMED ALAEALISE KOHTA

Ees- ja perenimi:
Isikukood/Sünniaeg:
Elukoht:
Koolieelne lasteasutus:

Lisatud dokumendid:

- 1) lapse sünnitunnistuse koopia
- 2) arsti (olenevalt lapse tervisehäirest kas perearsti, lastearsti või psühhiaatri – vt määruse § 3 lg 2 ja lg 3) kirjalik otsus (väljavõtte tervisekaardist ja ravi/taastusravi plaan)
- 3) koolieelses lasteasutuses või ettevalmistusrühmas käiva lapse kohta pedagoogi poolt koostatud iseloomustus
- 4) 4-5 lapse joonistustööd

Avalduse blanketi koostamisel on võetud aluseks:

Sotsiaalministri 12.08.2010 määrus nr 49 „Koolikohustuse täitmise edasilükkamise tingimused ja kord” (RT I 2010,56,369).

Käesolev kord sätestab koolikohustuse täitmise edasilükkamise tingimused ning taotluste esitamise ja rahuldamise korra lastele, kes eelmise aasta 1. oktoobrist kuni jooksva aasta 30. septembrini (kaasa arvatud) saavad 7-aastaseks.

Avaldust saab nõustamiskomisjonile esitada alates jooksva aasta 1. märtsist.

Nõustamiskomisjoni istungi toimumise aeg ja koht teatatakse vanemale kirjalikult.

Lõpliku otsuse teeb nõustamiskomisjon hiljemalt 31. augustiks ning teavitab sellest kirjalikult lapse elukohajärgset valla- või linnavalitsust ning vanemat.

Avalduse esitaja allkiri:

Lisa 10

INDIVIDUAALNE ARENDUSKAVA

ajavahemikul.....

1. Üldosa: lapse nimi, sünniaeg, elukoht, diagnoosid (kui on).

Varasem arengulugu, lapse arengutaseme kirjeldus ja analüüs antud ajahetkel.

2. Arendustegevuse üldised eesmärgid.

Arendustöö üldeesmärgid (miks, mis suunas ja kuhu soovitakse jõuda).

3. Oskuste kirjeldus õppetegevuse valdkondade kaupa .

Õppetegevus	Eesmärgid	Raskusaste	Märkused
Mina ja keskkond			
Matemaatika			
Kunstid			
Liikumine			

Õpetaja kohandab rühmale planeeritavad tegevused ja vahendid vastavalt erivajadusega lapse arengutasemele iga nädalateema ulatuses. Nädalaplaani on selleks lisatud lapse jaoks eraldi lahter „individuaalne töö“.

Viisid ja ülesanded, mille kaudu saab lapsevanem oma lapse arengule kaasa aidata.

- Tuua välja punktide kaupa.

4. IAK koostajad ja osalejad.

Amet, nimi, allkiri

Lapsevanemate nimed ja allkirjad

Kuupäev

5. IAK kokkuvõte (perioodi lõpus).

Saavutatud individuaalsed eesmärgid ja omandatud oskused.

Edasise arendustegevuse põhisuunad, korduva hindamistegevuse vajadus.

Tagasiside meeskonnaliikmetelt, sh lapsevanematelt.

Hinnang IAK toimimisele.....

Kuupäev, osalejad

KOOLIVALMIDUSKAART nr.

Lapse nimi:

Sünniaeg:

Lasteasutus: Tõrva lasteaed Mõmmik

Kodune keel: eesti

1. Üld- ja peenmotoorika

Huvitub liikumisest, füüsilistest tegevustest, jõukohase töö tegemisest.
Matkib täiskasvanut liigutuste sooritamisel, valitseb oma liigutusi.
Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised.
Sooritab üheaegselt kaaslastega rütmiliikumisi.
Säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel.
Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi.
Kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.
Juhtiv käsi on vasak käsi.
Käsitseb õigesti kirjutus- ja töövahendeid: pliiatsit, pintslit, kääre, nõela, naasklit, söögiriistu.
Laps kasutab nägemisel / kuulmisel / liikumisel abivahendit..

2. Eneseteenindus

Riietub täiesti iseseisvalt ilma kõrvalise abita, valib riietuse vastavalt ilmale ja olukorrale.
On kujunenud harjumus pesta ja kuivatada end iseseisvalt.
Hoiab korras oma tööpaiga ja töövahendid, tal on kujunenud esmased tööharjumused.
Korrastab iseseisvalt oma riietuse ja soengu.
Oskab kinga- või saapapaelu siduda.
Vajab täiskasvanu abi ja/või meeldetuletust riietumisel / tööpaiga korrastamisel /...

3. Huvid ja motivatsioon

Tegutseb sihipäraselt, suudab lühemaajaliselt / pikemaajaliselt keskenduda vaimsele tegevusele
Tegutseb uudes olukorras iseseisvalt või täiskasvanu juhiste järgi.
Kuulab katkestamata, suudab jälgida ja meeles pidada täiskasvanu seletust/demonstratsiooni.
Vaatleb ja võrdleb sihipäraselt, eristab olulist ebaolulisest.
Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni.
Suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada

4. Mäng ja sotsiaalsed oskused

Tahab ja julgeb suhelda. Tunneb huvi teiste laste vastu.
Eelistab suhelda täiskasvanutega.
Algatab mängu ja tegevusi. Vajab mängu või tegevuse algatamiseks täiskasvanu / kaaslaste initsiatiivi.
Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast
Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslasega kokkuleppele
Eelistab mängida üksinda.
Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus.
Talub muutusi ja vanematest eemalolekut /siiski on uues situatsioonis ebakindel ja tõmbub endasse.
On võimeline mängima omaette või lahendama ülesannet 20-30 minutit.

5. Emotsionaalne seisund ja käitumine

Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.
Suudab valdavalt oma emotsioone valitseda ning tugevaid emotsioone nt rõõmu ja viha põhjuseid kirjeldada.
Hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise.
Teeb vahet hea ja halva vahel nii enda kui teiste puhul.
Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
Oskab väljendada oma soove.
Saab aru oma-võõras-ühine tähendusest.
Teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda.
On enesekindel, tahab ja julgeb esineda / väldib ärevust tekitavaid situatsioone nt esinemist.
Ärevusega kaasnevad muud sümptomid: pea- või kõhuvalu / kõrgeenenud liikumistarve / keskendumisraskused / protest).
On tundlik oma ebaõnnestumiste ja teiste hinnangute suhtes, vajab täiskasvanu poolset julgustamist.

6. Tunnetustegevus

Tajub tervikut detailide järgi, mõistab omavahelist seost nt sžžepildi järgi jutustades.
Saab aru lihtsamatest seostest: põhjus, tagajärg, üldistamine, järjestamine, eristab olulisi seaduspärasusi.
Suudab meelde jätta ja korrata mitmesõnalist (7 ± 2) lauset.
Suudab meelde tuletada ja esitada mõne õpitud luuletuse, liisusalmi.
Täidab ülesande õpetaja suulise juhise järgi / näidise järgi / matkimise teel.
Ülesannete täitmisel püüab esmalt aru saada / hakkab kohe ülesannet täitma, katkestab kiiresti tegevuse/ täidab ainult tuttavaid ülesandeid.
Oskab äratuntavalt joonistada inimest, puud, maja.

7. Kõne areng

Oskab sobivate sõnadega selgelt väljendada oma mõtteid, valdab aktiivselt mitmekesisest sõnavara, küsib tundmatu sõna tähendust.
Jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab oma tundeid.
Kasutab kõnes õigesti kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses.
Omab õiget hääldust ja head diktsiooni.

8. Eeloskused emakeeles ja matemaatikas

Eristab sõnas häälikuid, määrab nende järjekorra ja pikkuse.
Loeb ladusalt lauseid. Mõistab loetu tähendust.
Omab õiget hääldust ja head diktsiooni.
Kirjutab joonistähedega 1-2 silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega.
Võrdleb hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt.
Mõistab arvude rida 20-ni, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada.
Liidab ja lahutab 12 piires, tunneb märke +, -, =.
Koostab ja lahendab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi.
Leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.
Määrab kellaaega täis-, pool-, ja veerandtundides, orienteerub ajamõistetes.
Orienteerub ruumis ja paberil.

9. Koolieelses lasteasutuses rakendatud tugiteenused

Pole rakendatud tugiteenuseid

10. Kokkuvõtte lapse koolivalmidusest

Lapse arengu tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed, soovitusel
Laps ootab huviga kooli minemist. Lapsele meeldib laulmine, käeline tegevus, etlemine . Lapse silmaring on laialdane.	
Arvamus koolivalmiduse kohta: Laps on omandanud/osaliselt omandanud koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (29.05.2008 nr 87) eeldatud pädevused.	

Kuupäev:

Õpetajad:

Eripedagoog:

Direktor:

Lapsevanem:

Mängu vaatluse tabel

Lapse nimi:

Vanus :

Vaatluse aeg :

1. Laste mängu jälgimine päeva lõikes

Mäng hommikul	Mäng õues	Mäng õhtul

2. Mängu liigid

Lauamängud	Ehitismängud	Liikumis, laulumängud	Loovmäng, rollimäng
Mängud esemetega	Õppemängud	Müramine	Tegevusetus

3. Vahendid, juhendamine, suhted

Mängus kasutatavad vahendid	Õpetaja juhendamine	Suhted lastega (reeglid, konflikt)